ČÍSLO 7
Ročník IV.
JÚL
●
1972

SLOVO

S odstupom jedenástich storočí pozdravujeme ich ako víťazov. Ale ich cesta za vidinou svetových úloh Slovanstva, ktorá ich spojila v samotných začiatkoch našich národov, nebola ľahká!

Sami ako pútnici diaľok, v čase pre seba vyhradenom, nie raz mali pocit zašliapnutých a utláčaných pre svoje výsostné slovanské koncepcie. Ale či nešliapu hrozno po jeho dozretí a nerodí sa pod ranami cepov živný chlieb?

Tak je to predovšetkým s láskou, v ktorej Cyril a Metod pred jedenástimi storočiami objavili velehradskú krajinu a svojej vidine nadľudských prác dali priechod, keď z ich pera zaznieval žalm o konečnej žatve všetkých čias:

Vzradujut se pola i vsa ježe sut v nich. Tagda vzradujut se drjeva dubravnaje pred licem Gospodnim, jeko pride i jeko grjedet suditi zemli. Suditi vseljenjei v pravdu, i ljudem istinoju svojeju.

(Úryvok z Doslovu k dramaticko-básnickej skladbe Bratří, ktorú k 1100. výročiu slovanských svätcov Cyrila a Metoda napísal a vydal básnik Ján LEBEDA, kanonik staroboleslavský).

Ako apoštolom rovní, učitelia slovienskych končín a vynikajúci znalci právd Božích, proste Vládcu všetkých, aby všetky slovanské národy upevnil v pravej viere a jednote, svetu daroval pokoj a spasil duše naše.

–

Uctievajme svätú dvojicu našich učiteľov, pretože nám otvorili cestu k poznaniu Boha prekladom božských písmen, z ktorých dnes hojne čerpáme. Dobrorečíme vás, Cyril a Metod, ktorí stojíte pred prestolom Najvyššieho a vrúcne orodujete za naše duše.

–

Vzácna je pred Pánom smrť jeho svätých.

(Tropár, kondák a medzispev na sviatok slovanských vierozvestov sv. Cyrila a Metoda)

SLOVO BOŽIE NA NEDELE A SVIATKY

2. júla — 6. nedeľa po Sv. Duchu (Rím 12, 6—14; Mt 9, 1—8; Hl 5).

„Tu mu zrazu priniesli porazeného človeka, ktorý ležal na posteli. A keď videl ich vieru, riekol porazenému: „Dúfaj, synu! Odpúšťajú sa ti hriechy."

Nešťastníkovi, ktorého k Božiemu Synovi priniesli jeho priatelia s pevnou vierou, že On mu pomôže, dostalo sa dvojnásobného uzdravenia: telesného i duševného. S podobnou úprimnosťou viery i my máme prosiť Boha za všetky požehnané dobrá nielen pre seba, ale i našich blížnych.

9. júla — 7. nedeľa po Sv. Duchu (Rím 15, 1—7; Mt 9, 27—35; Hl 6).

Vtedy sa im dotkol očí a riekol: „Nech sa vám stane podľa vašej viery!" ... A keď vyhnal z neho zlého ducha, nemý človek prehovoril.

Uzdravenie slepcov a nemého človeka ukazuje božskú moc Spasiteľa. Postihnutým vracia vzácne dary života: zrak a reč. Sme vlastníkmi týchto darov a máme sa usilovať, aby sme ich *užívali k vznešeným a šľachetným cieľom.* Známe slová Jána XXIII.: „Boh nám dal reč, aby sme sa jej pomocou lepšie poznávali, viacej ctili a úprimnejšie milovali." — nám pripomínajú veľkú povinnosť: využiť všetky dary k naplneniu tejto myšlienky v každodennom živote.

16. júla — 8. nedeľa po Sv. Duchu (1 Kor 1, 10—18; Mt 14, 14—22; Hl 7).

„Na to kázal zástupom poukladať sa na trávu, vzal päť chlebov a dve ryby, pohliadol k nebu a požehnal ich. Potom lámal a dával chleby učeníkom, učeníci zasa zástupom."

Nasýtenie zástupov je úchvatným predobrazom zázračného duchovného nasycovania, ktoré nám božský Vykupiteľ zabezpečil v Presv. Eucharistii. Pristupujeme s dôvernou láskou k tým, ktorí nám ju pri Božích oltároch ponúkajú a rozdávajú.

20. júla — Eliáš, prorok (Jak 5, 10—20; Lk 4, 22—30)

„Veru, hovorím vám, ani jeden prorok nie je vzácny vo svojej otčine."

Hlboko zakorenená úcta k veľkému starozákonnému prorokovi Eliášovi má byť oslavou aj všetkých tých, ktorí boli vernými hlásateľmi Božieho posolstva v starozákonných časoch.

23. júla — 9. nedeľa po Sv. Duchu (1 Kor 3, 9—17; Mt 14, 22—34; Hl 8).

„Ty maloverný, prečože si zapochyboval? A len čo vstúpili do loďky, vietor ustal. Tí však, čo boli na loďke, padli pred ním a vyznávali: Naozaj, Syn Boží si."

Verní učeníci sú v nebezpečenstve. Ich Božský Učiteľ sa zatiaľ modlí, ale nezabúda na nich. V krušných chvíľach spomeňme si na túto udalosť a nezabúdajme na pravdu výroku *spisovateľa* Baudota: „Kristus je od nás vzdialený, ale nikdy *nie je* neprítomný."

30. júla — 10. nedeľa po Sv. Duchu (1 Kor 4, 9—16; Mt 17, 14—22; Hl 1).

„Veru hovorím vám, ak máte čo len toľko viery, ako je horčičné semienko, a rozkážete tejto hore: Prejdi odtiaľto ta! — prejde. Nič vám nebude nemožné."

S veľkou vierou spojovať veľké skutky! Tak by sa dal najstručnejšie vyjadriť zmysel tohto úryvku z evanjelia, v ktorom sa apoštolom nepodarilo uzdraviť námesačného chlapca. Spasiteľova neprítomnosť ich naplnila úzkosťou. Jeho príchodom ako by sa vrátila pevná viera a dôvera v Jeho zásah, v Jeho pomoc. Dostáva sa nám tým poučenia, ktoré nám ukazuje na veľkú silu modlitby a pôstu v duchovnom živote. „Môžeš robiť čo len chceš, ale nikdy ťa nebudú obdivovať tak, ako keď uvidia, že si tichý, mierny a vľúdny v správaní. Nič tak nezíska srdce ako láska. Zázraky a znamenia ti budú ľudia závidieť, ale pre tieto cnosti ťa budú obdivovať a milovať." To je veľmi povzbudzujúca pripomienka sv. Jána Zlatoústeho.

liturgický kalendár

Júl

1. — Kozma a Damián

2. — 6. po Sv. Duchu — Sviatok Bohorodičky Hl. 5. Utiereň: Sidalny nedele — Polyjelej — Zvelebovanie — Anjelský zbor — Sidalny sviatku — Ev. Lk 4. Na chválite: nedele 4 — sviatku 4, Sl. sviatku i nyni Preblahoslovena. Na sv. Liturgii: Tropár nedele aj sviatku, Sl. kondák nedele i nyni sviatku. Ap. 110 — 320 — Ev. Mt 29, Lk 54. Večiereň: Stich, oktoicha 3 svätému 3 — Sl. i nyni z mínei. Stichovny oktoicha — tropár sviatku Sl. i nyni Bohorodičník.

3. — Hyacint

4. — Andrej arcibiskup

5. — Cyril a Metod

6. — Atanáz

7. — Tomáš

8. — Prokop

9. — 7. po Sv. Duchu — Hl. 6 — Pankrác. Utiereň: Sidalny okt. — Anjelský zbor — Ev. Jn 63. Na chválite verše oktoicha — Evanjelský verš 7. Sv. Liturgia: tropár nedele — Sl. kondák nedele i nyni chrámu. Ap. 116 — Ev. Mt 33. Večiereň: Stich. Okt. 3, svätému 3, Sl. i nyni z mínei. Stichovny okt. — tropár svätému, Sl. i nyni Bohorodičník, dogmatik. Tropár svätému, Sl. i nyni Vospitavšesja...

10. — Anton pustovník

11. — Eufémia

12. — Proklas, Hilár

13. — Gábriel

14. — Akvila

15. — Vladimír

16. — 8. po sv. Duchu — Hl. 7 — Atenogén. Utiereň: Sidalny nedele — Ev. Jn 64 — Na chválite nedeľné verše 4 — sv. Otcov 4, Sl. Otcom i nyni Preblahoslovena. Táto nedeľa je sv. Otcov. Sv. Liturgia: tropár nedele aj. sv. Otcov — kondák nedele, Sl. sv. Otcov — kondák nedele, Sl. sv. Otcov, i nyni chrámu. Ap. 124, 33 č. — Ev. Mt. 58, Jn 56. Večiereň: Verše okt. 3, svätej 3, Sl. svätej, i nyni z okt. — Na stichovnách oktoichu, Sl. svätej, i nyni Borodičník — tropár svätej i nyni Vospitavšesja...

17. — Marína

18. — Hyacint mučeník

19. — Makrína

20. — Eliáš prorok

21. — Ezekiel prorok

22. — Mária Magdaléna

23. — 9. po sv. Duchu — Hl. 8. — Trofim — Utiereň: Sidalny okt. — Ev. Jn 65. Na chválite z oktoicha. Sv. Liturgia: tropár nedele, Sl. kondák nedele i nyni chrámu. Ap. 128, Ev. Mt 59. Večiereň: Verše oktoicha 3 svätému 3 — Sl. svätému i nyni oktoichu. Na stichovnách okt. — 3 svätému 3, Sl. svätému i nyni Bohorodičník.

24. — Boris a Chleb

25. — Anna

26. — Hermolaj

27. — Pantelemon

28. — Prochor

29. — Kalinik

30. — 10. po sv. Duchu — Hl. 1 — Silas. Utiereň: Sidalny oktoicha — Ev. Jn 66. Na chválite okt. 8 verš evanjelský. Sv. Liturgia: tropár nedele, Sl. kondák nedele i nyni chrámu. Ap. 131, Ev. Mt 72. Večiereň: Verše predsviatku — vigílie 3, svätému 3. Na stichovnách okt. 3, Sl. i nyni predsviatku, tropár svätému, Sl. i nyni Spasi Hospody ľudi tvoja...

31. — Eudokim

Zostavil o. J. Fircák

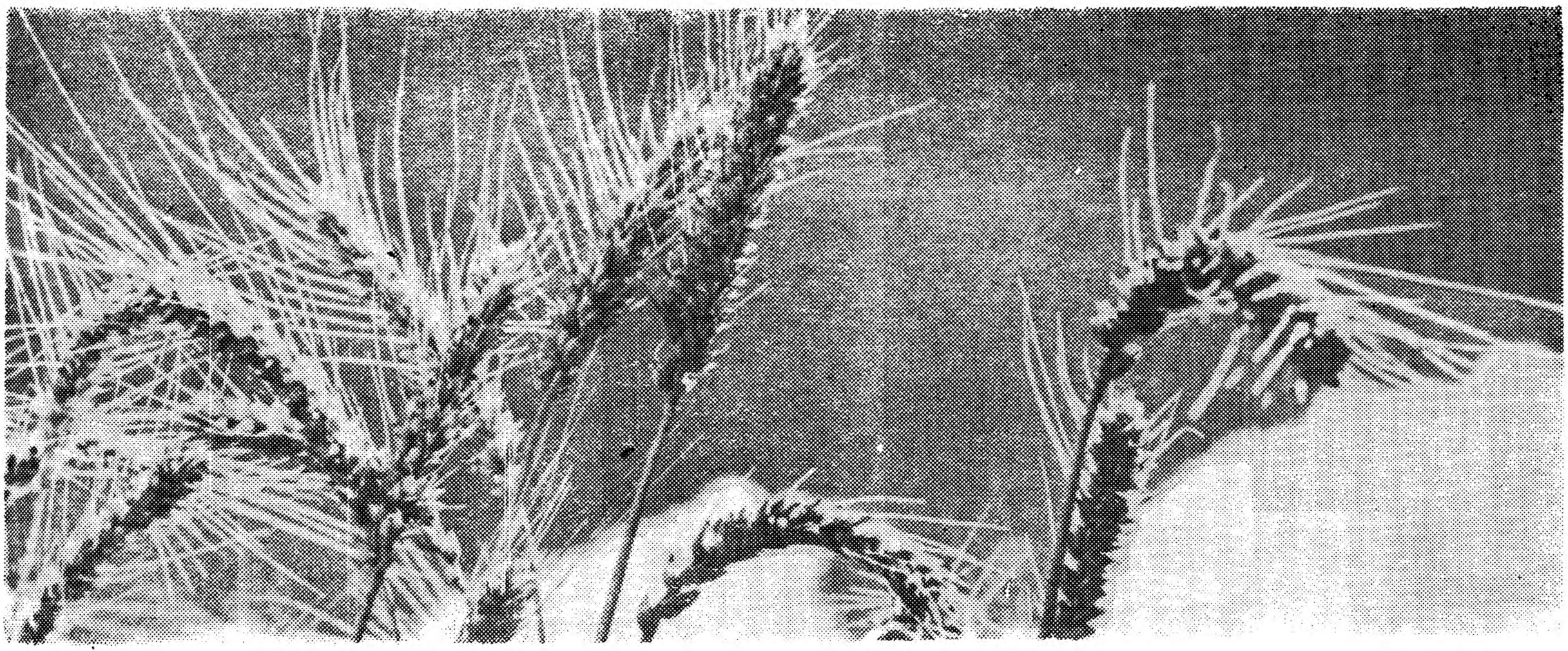

KEĎ DOZRIEVA OBIĽIE

Poľnohospodárske stroje — kombajny sú pripravené, aby na daný signál vyrazili na naše úrodné lány a začali žatvu. *A tu s úctou a uznaním myslíme na roľníkov a poľnohospodárskych robotníkov, dorábateľov* nášho každodenného chleba.

Za svoje pohodlie a blahobyt vďačíme všetkým, ktorí nám k tomu hocakým spôsobom prispeli: stavbárom, baníkom, hutníkom, obuvníkom, krajčírom, železničiarom a všetkým, ktorí nám preukazujú akékoľvek služby. Avšak najväčšia úcta patrí tým, ktorí sa bezprostredne pričinili o to, aby náš každodenný chlieb bol vždy na našom stole.

To sú roľníci, prví povolaní k tomu, aby podmaňovali zem.

Povolanie roľníka je zo všetkých povolaní najstaršie. Už Kain a Ábel sa zamestnávali roľníctvom. Je to najvznešenejšie a najkrajšie povolanie: pripravovať ľuďom každodenný chlieb. Čo by nám osožila vysoká technická vyspelosť, priemysel, kultúra a veda, keby sme nemali chleba! Bez chleba by sme všetci zahynuli. Chlieb je základným pokrmom pre človeka. Preto chlieb bol vždy v najväčšej úcte u ľudí. Zneuctenie chleba sa považovalo za hriech. Ono je hriechom i dnes. Žiaľ, mnohí u nás nevedia si ho vážiť, pretože ho máme nadostač. Pohadzujeme ním. Pred niekoľkými dňami cestou do dediny zakopol som do veľkého čerstvého a dobre namasteného krajca chleba. Kúsky chleba nachádzame často v debnách na smeti a hocikde inde poodhadzované. Zatiaľ čo inde milióny ľudí nemajú kúska chleba do úst a hynú hladom. Čo by dali títo za jeden takýto zahodený kus chleba?!

Treba nahliadnuť do evanjelia, aby sme sa presvedčili, že chlieb treba mať v úcte. Po zázračnom rozmnožení chlebov rozkázal Syn Boží svojim učeníkom, aby pozbierali zvyšné odrobinky, aby nič nevyšlo nazmar. Teda sám Spasiteľ nariaďuje zachrániť aj odrobinky! Nuž neprehrešujme sa plytvaním a pohadzovaním Božieho daru. My už nepoznáme, čo je hlad a bieda. Naopak sa prehrešujeme nadmerným stravovaním a zlou životosprávou. Z toho vznikajú moderné nemoci: infarkt, rakovina, vysoký tlak atď. Myslíme na tie milióny hladujúcich, čo nemajú do úst čo položiť! Už veľkňazi Starého zákona obetovali Bohu menom všetkých „predkladané chleby". Sám Božský Spasiteľ mal v úcte chlieb, bral ho do svojich svätých rúk, lámal ho a rozdával, jedol ho so svojimi učeníkmi. On sám je chlebom života, — nebeským chlebom, — ktorý nás chráni pred duševným hladom.

Východná cirkev katolícka má väčšie sviatky zvané „Litijné". V tieto sviatky kňaz žehná prosfory — chleby, pšenicu, víno a olej — teda výslovne poľnohospodárske plodiny a pritom sa modlí takto: „Pane Ježišu Kriste, Bože nás, ktorý si piatimi požehnanými chlebmi nasýtil päťtisíc ľudí, aj teraz Ty sám, Vládca, požehnaj tieto chleby, pšenicu, víno a olej a rozmnož ich . . . v celom Tvojom svete. A tých svojich verných, ktorí z posvätných týchto darov okúsia, posväcuj . . ." Tieto posvätené chleby sa potom rozdávajú Božiemu ľudu. Taktiež na Paschu sa svätí „Artos" — kvasený pšeničný chlieb, symbol Božieho Syna, ktorý je Chlebom nebeským.

Cirkev nás takto učí a napomína, aby sme chlieb mali v úcte. Povolanie roľníka je najstaršie a najkrajšie. A predsa je badať na našich dedinách útek pracovníkov z poľnohospodárstva. Našu súčasnú dedinu charakterizuje takzvaná „deruralizácia".

Pamätajme: Bez Stvoriteľa by nebolo chleba, ale bez roľníka a jeho rúk tiež nie. Neviditeľné prsty Božie a pozemské ruky roľníka — robotníka sa tajomne spájajú, aby sa podarilo toto veľké dielo, akým je peceň chleba.

Tešme sa z opätovného zázračného rozmnoženia chleba — z bohatej úrody, ktorú vydala naša požehnaná zem. Je to každoročný zázrak, ktorý nám akosi zovšednel.

Ďakujme Všemohúcemu za dobrú úrodu. Spojenými silami sa vynasnažme všetci o dobrý priebeh žatevných prác. Nech nevyjde ani jedno zrnko nazmar! Tieto veľmi naliehavé úlohy zdôraznil i nedávny VIII. zjazd našich jednotných roľníckych družstiev, ktorý vo svojej rezolúcii nezabudol pripomenúť, že je treba „dosiahnuť vyššiu intenzitu a efektívnosť výroby i produktivity práce v záujme stále plnšieho uspokojovania rastúcich potrieb spoločnosti."

o. Augustín Leukánič

„V nedávnych dňoch zasadal v Prahe politický poradný zbor štátov Varšavskej zmluvy. Z tohto zhromaždenia vzišla iniciatíva, ktorá môže mať pre národy Európy, a nielen pre ne, rozhodujúci význam. Poskytla svetu nádej na vylúčenie vojny ako prostriedku riešenia sporných otázok medzi národmi a postupné začatie éry trvalej spolupráce na európskom kontinente vo všetkých oblastiach vedy, kultúry, priemyselnej a obchodnej činnosti. Mierová iniciatíva viacerých európskych štátov si svojimi humánnymi cieľmi získava stále väčšiu podporu a sympatie celej pokrokovej európskej verejnosti, významných vedeckých, kultúrnych a politických osobností a predstaviteľov nevládnych organizácií.

Spomeňme si na podnet belgickej skupiny pokrokových osobností, ktorý viedol ku konzulatívnej schôdzi predstaviteľov organizácií z rôznych európskych krajín v júni 1971, alebo na decembrové rímske stretnutie európskych odbojárov z druhej svetovej vojny a celý rad ďalších významných akcií. Všetky tvoria ušľachtilú morálnu a humánnu paralelu mierového úsilia oficiálnej politiky mnohých európskych krajín. Paralelu účinnú o to, že do boja za mier v Európe vstupujú nové faktory — veda, umenie, kultúra a široké občianske vedomie."

(Z listu predsedovi Ligy spoločnosti Červeného kríža, Červeného polmesiaca, leva a slnka a predsedovi Medzinárodného výboru Červeného kríža v Ženeve od Ústredného výboru Československého Červeného kríža v Prahe)

Zájazdy

Rozvoj cestovného ruchu v celom svete a aj v našej socialistickej spoločnosti zohráva dôležitú úlohu pri regenerácii fyzických a duševných síl každého z nás. V súčasnosti, vďaka moderným dopravným prostriedkom, ako aj neustále zlepšujúcim sa materiálnym podmienkam, máme viacej možností poznávať neznáme miesta, ľudí, ich život, zvyky, kultúrno-historické pamiatky, navštíviť príbuzných, rekreovať sa a úplne oddýchnuť. Ale sú aj iné pohnútky zájazdov.

Zájazdy sv. Otca Pavla VI. do Svätej krajiny, New Yorku, Indie, Fatimy, Ženevy, Bogoty, Ugandy, aby navštívil svojich veriacich a upevnil ich vo viere.

Zájazdy politických činiteľov pre zabezpečenie mieru, porozumenia medzi národmi a pre vytváranie krajšej, mierovej budúcnosti.

Mnohých zasa ženie do sveta túžba po nových poznatkoch a skúsenostiach, aby boli vzdelanejšími, ale niekedy tiež len preto, aby sa mohli pochváliť, že i oni tam boli a to videli.

Iní však využívajú dlhodobé rekreačné pobyty v rámci dovolenky na zotavenie telesných a duševných síl. Chcú vypnúť sa z monotónneho behu každodenného života, zabudnúť na všedné starosti, osviežiť sa a nabrať síl do ďalšej práce, ktoré je potrebné každému.

Bezstarostné a spokojné dívanie sa do výšin nebeského blankytu malo by v nás vyvolať myšlienku i na duchovné zotavenie sa a oživenie Slova Božieho, ktoré možno v každodennom zhone a hluku života zapadlo do zabudnutia.

o. Pavel Kompér

Miernosť v alkohole

Rozumný človek sa teší svojmu zdraviu, robí všetko, aby si život zachoval, chránil a upevnil. Používa všetky vymoženosti zdravotníctva, aby predchádzal chorobám, aby sa z nemoci vymanil. Avšak aká je skutočnosť pri požívaní alkoholu. Pri striezlivom odhade žije u nás 120 000 alkoholikov, počet ich rodinných príslušníkov odhaduje sa na 600 000 až 800 000. A koľko je medzi nimi žien, matiek a detí? Koľkým ženám, matkám a deťom opitý šofér zabil alebo zranil otca alebo matku a deti?

Človek oddaný alkoholu, na základe skúseností vie, že tretí pohárik ho pozbavuje vôle a piaty rozumu.

Zo stránok Evanjelia zjavujú sa nám slová: „Dajte si pozor, aby srdcia vaše neboli azda obťažené obžerstvom a opilstvom!" (Lk 21, 34—36). Aj životospráva moderného človeka nám hovorí, že malé množstvo vína alebo iného alkoholu neškodí. Ani Cirkev nezakazuje, ale zdravý rozum zabraňuje, aby sme pili nad mieru. Sv. apoštol národov písal Timotejovi: „Nepi čistú vodu, ale uži aj čosi vína pre svoj žalúdok a časté choroby!" (I. Tim 5, 23).

Miernosť znamená neprekračovať mieru. Šťastní sú ľudia, ktorí vedia držať mieru v jedení a pití. Ich domácnosti sú čisté a usporiadané. Avšak poľutovaniahodný je človek, ktorý nevie v alkohole zachovať mieru.

Podľa známeho kazateľa istý obchodník, milovník liehovín zo štátu Venezuela, prišiel raz večer na svoj byt s hlavou veľmi obťaženou. Hľadal lôžko a keď ho našiel, nevedel a nemohol vyzuť čižmy. Ľahol do postele obutý a nadával: Precestoval som takmer celý svet, ale na ošklivejšom mieste ako je Venezuela som ešte nebol, kde si poriadny človek musí ľahnuť v čižmách . . .

Poviete: smiešny, prostý prípad! Áno, ale je to prípad veľmi častý a veľmi vžitý!

Mnohí, ktorí nepoznajú miernosť (nielen v alkohole!) hľadajú vinu u iných, len nie u seba! Podľa sv. Tomáša Akvinského miernosť je čnosť, ktorá drží na uzde zmyslovú žiadostivosť človeka. Mali by sme ju uplatniť nielen v požívaní alkoholu, ale vo všetkom, čo môže škodiť nielen nám, ale aj iným!

P. M. M.

Za lásku stálu a trvalú!

Apoštol lásky sv. Ján teda tvrdí — a nie sú to iba jeho slová, sú to slová napísané z vnuknutia Ducha Svätého — že Boh je Láska. No Boh je večný. A večná teda musí byť aj láska. Ako Boh bol vždy, tak bola vždy tiež láska. Lebo Boh ustavične miluje. A miluje nielen seba samého vzájomnou láskou troch božských osôb, lež od večnosti miluje aj svoje stvorenie. Keby ho nebol miloval, nebol by ho ani stvoril. Preto hovorí sv. Písmo: „Láskou večnou miloval som teba."

Teda láska je večná ako Boh. Bola vždy. Je vždy. Aj bude vždy. Nikdy neprestane, ako nás ubezpečuje vo svojej veľpiesni o láske aj sv. apoštol Pavol (1. Kor. 13, 8).

Večná a ustavičná je láska Božia. Ako vzájomná láska troch božských osôb tak aj láska Božia k nám ľuďom.

Ustavičná a neprestávajúca by mala byť aj naša láska. Aj ľudské srdcia — a to všetky do jedného — by mali horieť veľkým, nikdy nezhasínajúcim plameňom lásky.

Predovšetkým by naše srdce malo horieť ustavičným plameňom lásky k Bohu. Vieme, ako nás Boh miloval. Vieme, čo pre nás vykonal a ako nás ustavične miluje.

Boh vie, že si zaslúži našu lásku. No jednako nám to ešte prikazuje: „Milovať budeš Pána Boha svojho z celého srdca svojho! „Všetci poznáme tento veľký príkaz. Áno, poznáme ho dobre. Lež pozrime sa pozorne do svojho srdca! Horí v ňom ozaj stále jasný plameň lásky k Bohu? Neostáva z neho často iba slabá iskra alebo dokonca len tmavý a chladný popol?

Láska však má aj svoj rub. Máme milovať nielen Boha, ale aj všetkých svojich blížnych. To znamená všetkých ľudí. Nielen tých, ktorí sú k nám láskaví a ktorí nám robia dobre. Ale aj všetkých ostatných. Prikazuje nám to sám Kristus: Milujte aj svojich nepriateľov, dobre robte tým, ktorí vás nenávidia a modlite sa za svojich prenasledovateľov! (Mt 5, 44.)

Ani láska k blížnemu nesmie byť len chvíľková a príležitostná. Aj tá má byť stála a trvalá. Ani tá nesmie nikdy prestať.

Láska je len vtedy láskou, keď je stála a trvalá. Keď ozaj nikdy neprestane.

o. Augustín

SO SVORNOU VÔĽOU K SPOLOČNÉMU DOBRU

Známa výzva básnika Jána Nerudu, v ktorej volá po usilovnej práci na národa roli dedičnej, vyznieva ako vždy časové volanie po harmonickom zladení všetkých našich súčasných spoločných povinností, ktoré zabezpečujú radostnú budúcnosť. Cesty môžu byť rozličné, iba vôľu všetci majme svornú!

Skutočnosť našej príslušnosti k pozemskej vlasti a našej angažovanosti v jej prospech, ktoré nám zabezpečuje zákonná spravodlivosť v spravodlivosti čiastkovej (iustitia distributiva) má charakter d o b r a, t. j. predmetu pre našu ľudskú vôľu. Nebráni nám rozvinúť našu poctivosť na základe poznania a priznania sa k zákonným normám spoločenského zriadenia, v ktorom žijeme a pracujeme.

Rozdielnosť ideologických stanovísk sa tu spojuje v základnom princípe súžitia (koexistencie) s veľmi silným zreteľom lásky k pokojnému životu národa a normalizácii vo všetkých úsekoch spoločenského života. Teda cesty sú rozličné, ale spoločný je cieľ dobra v oblasti sociologického, spoločenského charakteru.

Úprimnej kresťanskej angažovanosti či už v rozsahu domácom alebo svetovom, nemožno vytýkať dvojkoľajnosť. Jej stanovisko je dôsledne spojené s rešpektovaním ľudských práv na život a jeho ochranu, slobodu presvedčenia a úprimnú dialogickú formu so všetkými ľuďmi dobrej vôle bez rozdielu náboženstva, farby alebo rasy.

Hrivny v talente každého jednotlivca sú bohatstvom celej spoločnosti a spoločnosť má povinnosť podporovať svojich členov a pomáhať rozvoju ich schopností.

Naša doba poznamenaná titulom „kozmického veku" i cez všetku technicko-civilizačnú vyspelosť nesie v sebe nebezpečenstvo obrátenia sa vedeckých výskumov proti kultúre, civilizácii, proti ľudskosti a ľudstvu. Nebezpečenstvo vojny, technicky vysoko vyvinutých moderných zbraní a agresívne útoky, nemôžu byť zastavené ináč ako našou progresivitou, spoločnou jednotnou a svornou vôľou. V čestnom partnerstve všetkých ľudí dobrej vôle bez rozdielu treba i naďalej vytrvalo pracovať na zabezpečení spravodlivého trvalého mieru, pomoci rozvojovým krajinám a vo vzájomnom súžití všetkých ľudí pokojného srdca a zdravého rozumu.

Koncilné dokumenty, z ktorých je tak zvlášť výrazný Radosť a nádej, zostáva programom srdca a úsilia iniciátora koncilu, pred 9 rokmi zosnulého pápeža Jána XXIII. Jeho želanie svetu a ľudstvu, ktoré tak jasne vyslovil v encyklike Pacem in terris nás v tom nielen povzbudzuje, ale k tomu aj zaväzuje!

ThDr. Gustáv Čejka

Život v žiari Svetla

Milujem Ťa, Pane a Ty to dobre vieš. Láskou Ťa milujem, ktorú tak dobre poznáš! Známe sú Ti všetky atribúty ľudskej lásky, teda i mojej. Poznáš i tie najmenšie záchvevy môjho srdca, ako i prudký tlkot vzrušenia z lásky k Tebe . . .

Túžiš po pokornej poklone bytosti, nevšímaš si však teatrálne servírované poklonkovanie farizejov všetkých stáročí, predostrierané v tisícorakých premenách . . . Kocháš sa v pohľade na pestrofarebnú škálu dúhy ľudských povah. Ľúbivé sú Ti aj harmonické súzvuky tónin. Prijímaš ostro vyhranené svetlá a tiene, farby, ako i vysoké a umocňujúce spodné tóny . . . Si zhovievavý k vrtošivým výkyvom a láskaš sa s lahodnými prechodmi od nedokonalosti, k snaživým stupienkom zdokonaľovania sa.

Miluješ čistú a nezištnú lásku, vernosť a oddanosť.

Miluješ Človeka! Človeka, mnohorakých, nevyspytateľných tvárí!

Človek si ani sám neuvedomuje, aké nesmierne bohatstvo premien vlastní, ktoré buď ovláda, alebo sa nimi necháva strhávať a viesť . . . Je schopný žiť vo svetle viery a lásky, ako aj v tme nezáujmu a zloby srdca, alebo aj tackať sa v ich rozmedziach, v nerozhodnosti a v pochybnostiach . . .

Človek nemá krídiel, aby lietal vlastnými silami a vznášal sa v blankytných výšinách. Nemá ani drápadiel, aby bol schopný prevŕtať sa do tmavých hĺbok zeme . . .

Duch ľudský je však schopný vzlietnuť do nedozriernych výšok v ožarujúcom ligote SVETLA.

Svetlo je zábleskom raja už tu na zemi, ktoré dušu človeka osvecuje, usmerňuje, povznáša a zušľachťuje. Hrejivými lúčmi poznania Pravdy a Lásky vymaňuje človeka z osídiel nevedomosti a vedie ho, aby sa nestrácal v prázdnote svojho ducha a v nežiadúcej tme svojich pokleskov, náklonností a neresti!

Človek túži preto po hrejivom svetle života, i keď niekedy ho páli, burcuje svedomie a znepokojuje v pohodlí. Človek sa bojí a hanbí sa pozrieť smelo a priamo do žiare Svetla — pre svoje slabosti a zlobu srdca . . .!

A predsa je možno žiť úspešne v žiari Božieho Svetla tu na zemi!

Áno, možno žiť životom raja, presvieteného Svetlom večnosti, na žiaru ktorého si človek navykne, ak zladí svoje ambície a ciele s Božími zámermi!

Hlas mojich hodín „tiká" . . . Dokiaľ, neviem, lebo to vieš iba Ty, Pane! V prechádzajúcich tieňoch zmietal som sa v pochybnostiach i úzkostiach hľadania cesty správneho žitia. Často ma unášala riava života na ceste poznávania a chápania. Pred páľavou Tvojho svetla i ja som sa uchyľoval do chládku a ukrýval sa v tieňoch. Bál som sa Svetla! Nevnímal som a nechápal som Svetlo! Len čo ma osvietil lúč Tvojho svetla, sklopil som zrak v ľudskej nedôstojnosti, nedokonalosti i v náchylnosti k zlému . . . Odpusť Pane, slabosť a nesmelosť i stratený čas hľadania . . .!

Ďakujem Ti, Bože, že zablúdiť, alebo aj stratiť sa vo virvare žitia nedala mi Tvoja milosť a LÁSKA. Preto Ťa milujem!

Tibor Fedoronko

Myšlienky na všedné dni

Kristus nás prišiel zachrániť od večnej smrti. Kto žije z viery a podľa viery, žije v spoločenstve s Bohom, a to mu nik neodoberie ani v hodine smrti.

●

Vrodené telesné alebo duševné neduhy a defekty nie sú osobným trestom Božím a rovnako nie sú ním obyčajne ani nešťastia a osudové údery, ktorých sa nám niekedy toľko dostáva. To všetko je nám len zverené tak isto ako veci dobré a zážitky príjemné — na spôsob zverených talentov, ktoré máme zveľadiť a využiť.

●

Keď konáme podľa svojej vôle, svojhlavo — Kristus sám nám musí otvoriť oči, aby sme videli správne. Len potom výslovne spoznáme, že jedine láska k blížnym a nesebecké konanie, modlitba a obeť činia náš život hodným žitia a naplňajú nás skutočnou radosťou a šťastím.

●

Veľa dobrého sa vykonalo na svete aj mimo Cirkev, ba aj v kruhoch, ktoré ju zámerne a vedome odmietajú. Ale všetko dobré a každý čin vykonaný z lásky pochádza od Boha, vyviera z prameňa lásky. A kto z lásky koná, patrí k Božiemu ľudu, je údom Tela Kristovho.

●

Keď nás Boh volá do svojej blízkosti a zveruje nám svoje talenty, aj očakáva od nás veľa. A čím je niekto skutočne k Bohu bližšie, tým jasnejšie sa poznáva ako dlžník a hriešnik, a tým viac dôveruje v jeho milosrdenstvo.

Prípravná časť posvätnej liturgie

V tejto našej úvahe sa chceme bližšie zoznámiť s prípravnou časťou posvätnej liturgie z hľadiska jej **textovej výstavby.** V teoretických úvahách sme si už dávnejšie ozrejmili jej vývoj, symboliku a význam. Vieme, že táto časť má symbolizovať tak svojím obsahom, ako aj miestom, na ktorom sa koná, skrytý život Božieho Syna. A keďže ju skutočne koná kňaz sám, a to vo svätyni chrámu na bočnom oltári — žertveníku, bez účasti ľudu s výnimkou prisluhujúceho, zostal skutočne skrytým a mnohokrát aj neznámym najmä pre ľud Boží tak jej priebeh, ako aj jej obsahová náplň. Vo východnej liturgii nie je to nijako zanedbateľná časť a verejná bohoslužba na ňu organicky nadväzuje. Treba sa nám preto s ňou oboznámiť. V nasledujúcom, teda aspoň letmo, podáme doplňujúce prípravné modlitby pre kňaza po príchode do chrámu, sprievodné texty modlitieb pri obliekaní liturgických rúch a rovnako texty pri vlastnom úkone prípravy obetných darov. Toto všetko predstavuje uzavretý liturgický úvodný celok, ktorý za súčasného stavu jeho štruktúry má aj svoje osobitné zakončenie — odpust.

Po vstupných modlitbách, ktorým sme venovali pozornosť v predchádzajúcej úvahe nášho časopisu, môže sa kňaz vhĺbiť do textov bezprostredne prípravných modlitieb na eucharistickú slávnosť a obetu. Sú skutočne bohaté a hlboko motívované, a liturgikon ich uvádza naozaj dosť. Pripomenieme si ich, ale v doslovnom znení uvedieme len tie, ktoré sú pre pochopenie obsahového kontexu a ucelenosti liturgického úkonu zvlášť výrazné.

Po skončení modlitby Pána v zaradení do vstupných modlitieb, modlí sa kňaz často používaný tropár, kondák a bohorodičník na všeobecný úmysel, ktorý poznajú veriaci aj s nápevom šiesteho hlasu z Osmohlasníka (premenlivé časti liturgie). Preto ho ako prvý uvedieme v plnom znení a dodáme niekoľko myšlienok na lepšie pochopenie. Ak každá modlitba je rozhovorom duše s Bohom, tak o týchto textoch to platí osobitným spôsobom. Duša ľudská predstupuje pred Boha a oslavuje ho, uznáva a vyznáva sa zo svojej malosti, prosí ho a zjednocuje sa s ním na príhovor svätých a najmä Panny Márie. Je to všetko hlbokoľudské, ale súčasne aj človeka prevyšujúce a povznášajúce.

Zmiluj sa, Pane, nad nami, zmiluj sa nad nami, lebo nijakú inú záštitu nemáme, a zhrešili sme, preto ti túto modlitbu prednášame ako svojmu Vládcovi — zmiluj sa nad nami.

Sláva Otcu . . .

Pane, zmiluj sa nad nami, lebo sme dúfali v teba, nehnevaj sa už na nás, ani nespomínaj viac naše neprávosti, ale zhliadni na nás dobrotivo a zbav nás našich nepriateľov. Lebo ty si Boh náš a my sme tvoj ľud, všetci sme dielom tvojich rúk a tvoje meno vzývame.

I teraz . . . vekov. Amen.

Otvor nám bránu milosrdenstva, požehnaná Bohorodička, aby sme nezahynuli, lebo my dúfame v teba. Vysloboď nás z každého súženia, lebo ty si záchrankyňa kresťanského ľudu.

Potom nasleduje modlitba pred obrazom Spasiteľa a Bohorodičky, predpokladá sa, pravdaže, ikonostas — a potom s úklonom hlavy pred bohostánkom vrúcna prosba k Bohu — Otcovi na nebesiach:

Pane, vystri svoju ruku z výsosti svojho svätého príbytku a posilni ma pre nastávajúcu službu tebe, aby som bez hrozby odsúdenia a s bázňou pristúpil k tvojmu svätému oltáru a priniesol ti nekrvavú obetu.

Lebo tvoja je sila na veky vekov. Amen.

Akoby posmelený a zmierený s Pánom odvažuje sa kňaz vstúpiť do svätyne s textom sprievodnej modlitby na perách: **Vojdem do domu tvojho a pokloním sa svätému chrámu tvojmu v bázni tvojej . . .** Potom prichádza k prichystaným liturgickým rúcham a začína si ich obliekať.

Vonkajšia nádhera a čistota jednotlivých častí liturgického oblečenia má symbolizovať vnútorné kvality služobníka Božieho aj ľudu, s ktorým a za ktorého sa bude obeť prinášať. V súčasnosti sa nevyžaduje ani tak množstvo ozdôb, ako skôr jednoduchá krása línie strihu, a nevšednosť látky, aj keď nakoniec ani to nie je bezpodmienečne nutné. Apoštoli sa zúčastnili prvej eucharistickej obety každý vo svojom každodennom odeve. Ak dnes všetci chodíme vo sviatok sviatočne oblečení, iste by sme ťažko zniesli, aby kňaz bol pri bohoslužobnom úkone nenáležite alebo menej vhodne oblečený. Pánu Bohu na chválu a slávu dávame vždy to najkrajšie i najvzácnejšie čo máme. A myslíme si, že nik nám to nemusí mať za zle. Avšak treba z našej strany všetko urobiť, aby sme sa preborili k hĺbkam symbolov a náznakov, ktoré majú svoju vonkajšiu nádheru. Potom bude všetko v poriadku. Kňaz oblečený do liturgického rúcha predstavuje nového človeka, znovuzrodeného z vody a Ducha Svätého a navyše ešte ozdobeného hodnosťou Kristovho kňazstva ako najvzácnejšieho daru, ktorý je človek v stave prijať. A preto sú také vhodné slová, ktorými sa začína obliekanie:

Požehnaný Boh náš stále, teraz i vždycky i na veky vekov. Amen.

Náplecník:

Plecia svoje som vystavil ranám a líca úderom. Tvár som si neochránil od potupy opľuvania.

S týmito slovami sa prenášame do ťažkej hodiny nášho Majstra, aby sme si uvedomili, že sa ide skutočne obnovovať jeho obeta, aj keď nekrvavým spôsobom, podľa jeho ustanovenia.

Toto ponorenie sa do bolesti však ihneď strieda radosť z vykúpenia, ktorú si spolu s obliekajúcim sa kňazom uvedomujeme, keď si oblieka práve biele dlhé rúcho — stichar:

Zaplesá duša moja v Pánovi, lebo ma obliekol do rúcha spásy a šatom radosti ma priodel. Ovenčil ma ako ženícha a ako nevestu ma krásou ozdobil.

Keď si oblieka odznak kňazskej hodnosti — epitrachélion — modlí sa:

Požehnaný Boh, ktorý vylieva svoju milosť na svojich kňazov, ako olej na hlavu Áronovi, stekajúci mu na bradu a na ozdobené okraje jeho odevu.

Rozlievajúci sa olej má naznačovať hojnosť milosti a požehnania, ktoré je spojené s kňazskou službou. Viditeľným a vyvolaným z histórie sa sprítomňuje rovnako skutočné aj keď neviditeľné. A je to vznešené a sväté posväcujúce sprostredkovateľa i toho, komu sa ono v znamení kňazskej služby bude sprostredkovávať a udeľovať.

Pás je symbolom odvahy a sily. To isté v ňom vidia aj naše deti, keď sa s ním zoznámili či už z rozprávok o Jánošíkovi, alebo sa o ňom dočítali vo svojich detských knižkách o Winnetuovi alebo o ostatných ich hrdinoch. V žalmoch je to rovnako potvrdené a preto sa kňaz pri opasovaní modlí:

Požehnaný Boh, ktorý ma opáša silou a kladie nepoškvrnenú cestu predo mňa. Mojim nohám dáva pružnosť jeleňa a na výšiny ma stavia.

Kristovo kňazstvo, to sú naozajstné ľudské výšiny, vrcholce najvyšších veľhôr prevyšujúce a len ľudskými silami nezdolateľné. Preto kňaz pri všetkej svojej hodnosti musí poznať, čo je to pokora. A sila sa s pokorou spája v jeho osobe. Pri pravom nárukávniku sa preto modlí:

Tvoja pravica, Pane, sa preslávila silou. Tvoja pravá ruka rozdrvila nepriateľov a s veľkou slávou si potrel tých, ktorí proti tebe povstali.

A pri ľavom nárukávniku si uvedomuje ďalšiu súvislosť a závislosť všetkého na Bohu:

Ruky tvoje ma stvorili a učinili. Osvieť mi rozum a naučím sa tvojim prikázaniam.

Je to konštatovanie s ďalekosiahlymi dôsledkami a preto sa k nemu pripája prosba, aby sme sa naučili chodiť po Božích cestách, ktoré tak často nepáčia sa nám, sú tvrdé, kľukaté a je na nich prudké stúpanie. Ale na konci je radosť z príchodu do cieľa. A tak aj s touto radosťou sa stretávame spolu s kňazom pri obliekaní vrchného rúcha — felónu (ornátu):

Kňazi tvoji, Pane, sa zaodejú spravodlivosťou a tvoji svätí budú radosťou plesať stále, teraz i vždycky i na veky vekov. Amen.

Tak to má byť a kiež by to tak vždy bolo: kňazi zaodetí spravodlivosťou a svätý ľud Boží žijúci z viery, nádeje a lásky v pokoji a radosti po celý život i v hodine poslednej, pretože radosť vykúpených je večná. Potom si kňaz umýva ruky. Ani pri tomto úkone opäť nejde o umytie, aby boli ruky fyzicky čisté, ale o symbolické očistenie duše, mysle, srdca a celého vnútorného sveta človeka. Modlí sa pritom **Žalm 26 — verš 6. až 12.**

Umývam si s nevinnými ruky a som stále pri oltári tvojom, Pane.

Aby som počul chvály tvojej hlas a vyrozprával všetky tvoje skutky zázračné.

Pane, milujem nádheru domu tvojho a miesto, kde ty v sláve prebývaš.

Nezatrať moju dušu s nešľachetnými ani s mužmi krvi život môj.

Ich ruky sú poškrvnené zločinmi, ich pravica je plná úplatkov.

Ja však kráčam v nevinnosti svojej. Vysloboď ma, Pane, a zmiluj sa nado mnou.

Moja noha stojí na správnej ceste, pred zástupmi budem ti dobrorečiť, Pane.

Žalmy, tie spevy duše adresované nebesám, sú vždy silnými modlitbami. Tento je osobitne vhodný pre zakončenie prípravy duše i tela na to jedinečne veľké a sväté, čo sa bude konať.

Kňaz v liturgickom oblečení pristupuje k žertveníku a po uvedomení si vlastnej nedokonalosti bije sa ako kajúcnik v prsia a z duše sa mu prediera volanie, ktoré nachádza svoj primeraný výraz vo zvolaní mýtnika, keď vstúpil do chrámu pomodliť sa:

Bože, buď milostivý mne hriešnemu.

A ocitáme sa akoby v objatí diania okolo života Kristovho, v tom najhlavnejšom až skutočne detailne zaznamenaného v Evanjeliách a predpovedaného prorokmi. Kňaz chystá obetný chlieb, žehná ho a hovorí:

Na pamiatku Pána a Boha a Spasiteľa nášho Ježiša Krista.

Ako jahniatko na zabitie ho vedú.

A ako nepoškrvnený baránok pred tým, kto ho strihá ani hlas nevydá, tak neotvára ústa svoje.

V pokore sa jeho údel naplní.

A pokorenie jeho ktože vypovie?

Po požehnaní obetného chleba na začiatku ako sme na to upozornili, kňaz vykrájal z neho časť pre eucharistickú obetu vo forme štvorhranu a pri zarezávaní alebo pri jeho naznačení, ak je vopred pripravený, najprv vpravo, potom vľavo, potom hore a nakoniec dole, hovoril postupne uvedené citáty z Písma svätého. Potom naddvihne chlieb čím naznačuje jeho obetovanie a hovorí:

Lebo odníme sa mu na zemi život jeho.

Potom urobí na vykrojenom obetnom chlebe zárez na znak kríža, podľa ktorého sa pri svätom prijímaní láme a pritom hovorí:

Obetuje sa Baránok Boží, ktorý sníma hriechy sveta, za život a spásu sveta.

Na pravej strane vykrojeného „Baránka" nabodne alebo naznačí prebodnutie na kríži, a hovorí pritom opäť slová z Písma:

A jeden z vojakov kopijou bok mu prebodol a ihneď vyšla krv (požehná víno a naleje do kalicha) **a voda** (požehná vodu a podľa predpisu prileje do vína).

Tento úkon zakončí slovami:

A ten kto to videl, vydal o tom svedectvo a vie, že jeho svedectvo je pravdivé.

Nasleduje vzbudenie úmyslu, na ktorý sa bude táto obeta konať. Kňaz spomína najprv Bohorodičku, na počesť ktorej kladie osobitne vyrezanú časticu z obetného chlebíka na pravo od veľkej časti obetovaného chleba „Baránka", a potom na česť ostatných svätých malé čiastky na ľavo. Za živých, ktorých menovite pripomína kladie častice do prvého radu pod „Baránka" a za mŕtvych do druhého. Nakoniec prosí aj za seba:

Rozpomeň sa, Pane, podľa svojho milosrdenstva aj na mňa nehodného a odpusť mi všetky moje hriechy vedomé i nevedomé.

Pri slávnostných bohoslužbách sa používa aj kadidlo. Kňaz začne s výzvou:

K Pánovi pomodlime sa.

Odpoveď — **Pane, zmiluj sa.**

Žehná tymian, nasýpe ho do kadidelnice a modlí sa:

Kadidlo ti prinášame, Kriste Bože náš, ako ľúbeznú vôňu. Prijmi ho na svoj nebeský obetný oltár a zošli nám milosť svojho presvätého Ducha.

Okaďuje jednotlivé prikrývky, usporiada pripravené dary do predpísanej formy — pozakrýva a pritom sa modlí:

A zjavila sa hviezda a zastala nad miestom, kde bolo dieťa.

Pán kraľuje, obliekol sa do nádhery. Obliekol si Pán silu a opásal sa.

Dobrota tvoja, Kriste Bože, pokrýva nebesá a zem je plná tvojej slávy.

Prikry nás štítom svojich krídiel a spas naše duše, lebo si dobrý a láskavý.

Potom vystrie ruky s kadidlom v ľavej ruke a modlí sa:

Nad predloženými vznešenými darmi — k Pánovi pomodlíme sa.

Pane, zmiluj sa.

Bože, Bože náš, ktorý si za pokrm celému svetu zoslal nebeský chlieb, Pána a Boha nášho Ježiša Krista, Spasiteľa, Vykupiteľa a dobrodincu a on nás požehnáva aj posvácuje, ty sám požehnaj tieto (žehná pripravené dary) predložené dary a prijmi ich na svoj nebeský oltár.

Rozpomeň sa dobrotivo a láskave na tých, ktorí ich priniesli aj na tých, za ktorých ti ich obetujú. A nás bez hrozby odsúdenia zachovaj pri posvätnom vykonávaní tvojich božských tajomstiev.

Lebo posvácuje sa a oslavuje prevznešené a veľkolepé meno tvoje — Otca i Syna i Svätého Ducha, teraz i vždycky i na veky vekov. Amen.

Nasleduje zakončenie.

Sláva tebe, Kriste i vždycky... vekov. Amen. Pane zmiluj sa (3x). Pri treťom — Pane zmiluj sa — dodáme: a požehnaj.

Kristus pravý Boh náš (v nedeľu: **ktorý zmŕtvychvstal), na orodovanie svojej prečistej Matky a sv. otca nášho Jána Zlatoústeho, arcibiskupa konštantínopolského a všetkých svätých nech sa nad nami zmiluje a spasí nás. Amen.**

Týmto sa končí prípravná časť posvätnej liturgie.

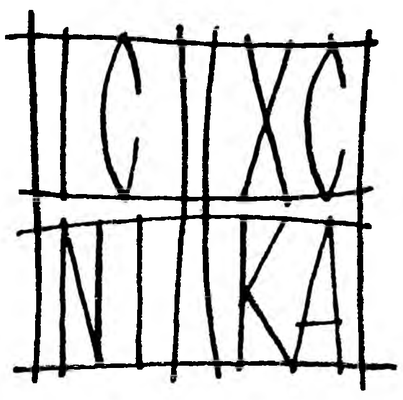

O histórii a význame mirovania

V našom východnom obrade na tzv. Litijné sviatky udeľujú v chrámoch mirovanie veriacich. Litijné sviatky sú všetky veľké sviatky cirkevného roku. Názov od Litije (z gréckeho litai), slávnostnej bohoslužby, ktorú pôvodne odbavovali vždy v predvečer veľkého sviatku v predsieni chrámu a pri nej požehnávali kňazi 5 chlebov s modlitbou, ktorá spomínala Spasiteľovo zázračné nasýtenie zástupov piatimi chlebmi.

Mirovanie sa udeľuje teda na veľké sviatky vždy po sv. Liturgii. Niektorí si často pletú tento liturgický úkon s miropomazaním čiže birmovaním. Myslím, že nemusím zdôrazňovať, že tu ide o podstatný rozdiel. Mirovanie je svätenina, miropomazanie je sviatosť Ducha sv. Mirovanie sa udeľuje vždy po bohoslužbách na veľké sviatky. Miropomazanie iba raz a v našom obrade obyčajne pri udelení sviatosti krstu.

Mirovanie je staré ako kresťanstvo. Stopy nachádzame v novozákonných knihách, najmä v Skutkoch apoštolských. Boli to známe hostiny lásky — agape. Slávny cirkevný spisovateľ Tertulián o nich napísal, že nimi chceli kresťania prejaviť svoju lásku k iným. Keď sa neskoršie pri týchto hostinách prejavili určité nešváry, sám sv. apoštol Pavol prísne kritizoval tieto nedostatky v 1. liste korintským. Cirkevný snem v Laodycei v roku 360 tieto hostiny lásky zrušil. Aj keď agape zanikli, v udeľovaní mirovania zachovala sa dôstojná spomienka na ich trvanie. Dnes je to symbolický úkon, ale jeho duchovná náplň i dnes nám živo pripomína povinnosť vzájomnej lásky a úcty.

Pri pomazaní posväteného oleja na čelo veriaceho pripomína kňaz, že Kristus je uprostred nás a veriaci svojou odpoveďou: Je aj bude! — majú dokumentovať túto pravdu nielen slovami, ale aj svojimi skutkami. Tam, kde je vzájomná láska, úcta človeka k človeku, svornosť, v akej žili prví kresťania, o ktorých sa hovorilo, že majú jedno srdce a jednu myseľ, tam naozaj je Kristus medzi nimi. Na túto skutočnosť a naliehavú potrebu nás upozorňuje Cirkev sv. pri každom mirovaní. Mali by sme si to hlbšie uvedomiť a aj k mirovaniu pristupovať s úprimnou zbožnosťou a dobrým úmyslom, ktorý v nás roznieti vzájomnú lásku, porozumenie a svornosť!

o. Vl. Petraško

Verný strážca cyrilometodského odkazu

Najpokornejší služobník Boží Karol, syn Jána z Luxemburgu a Elišky Přemyslovnej bol z Božej milosti mocným tohto sveta. Nespomíname ho dnes pri zádušnej Liturgii východných Otcov preto, že jeho hlavu zdobila svätováclavská koruna a dokonca koruna svätej rímskej ríše, ale preto, že sa usiloval o svätosť.

Príslušníci národov Východu i Západu dodnes vyslovujú s úctou jeho meno. Karlova univerzita, Karlov most, Karlovo námestie, Karlove Vary i Karlštejn vydávajú dnešku svedectvo o všeobecnej a dlhotrvajúcej osožnosti Karolových činov. Jeho meno nesie aj ulica, v ktorej stojí pražský gréckokatolícky chrám sv. Klimenta.

Pred 600 rokmi bol zásluhou a starostlivosťou Karola IV. dobudovaný a slávnostne vysvätený hlavný chrám opátstva sv. Hieronyma, Cyrila a Metoda, Vojtecha a Prokopa, nazývaný Emauzy Na Slovanoch. Tu vytvoril stredisko pre pestovanie cyrilometodského odkazu a v jeho časoch to bol jediný monastier, kde používali staroslovanský bohoslužobný jazyk v celej rímskej ríši. Bola to benediktínska komunita západného rímskeho obradu, ktorú vytvorili chorvátski glagolaši z rogovského opátstva na dalmatskom ostrove Pašman. Glagolská bohoslužba chorvátskych Dalmatíncov (schválená r. 1248 pápežom Inocentom IV). mala slúžiť ako spojovací most k nášmu byzantskému východnému obradu.

Veľmi srdečný vzťah mal Karol IV. k nášmu východnému obradu a k cyrilometodskému staroslovanskému jazyku. Dokazuje to úcta s akou opatroval cyrilikou písaný text rusko-cirkevnoslovanského evanjeliára z XI. storočia. Pripomínal mu dávne vzťahy jeho predkov k popredným svätcom východných Slovanov, ako bola sv. Oľga, Vladimír, Boris a Gleb a sv. Michal Černigovský, ktorého bol prapravnukom. Tento evanjeliár venoval novozaloženému monastieru Emauzy na Slovanoch. Urobil tak s vedomím, že týmto činom naplňuje odkaz svojich slávnych predkov, najmä svojho deda kráľa Václava II., ktorého práve z tohto svätoklimentského chrámu priviedli na český kráľovský trón a ktorý sa preslávil ako horlivý pestovateľ slovanskej bohoslužby oboch obradov.

Karol IV. sa nám javí ako pokračovateľ týchto vznešených úsilí a verný strážca cyrilometodského odkazu.

A toto všetko zaväzuje k láskyplnej vďačnosti. Preto ho spomíname ako aj nášho najprednejšieho dobrodincu, ochrancu a patróna!

(Z duchovnej reči o. Augustína Klimenta v pražskom gr.-kat. chráme sv. Klimenta, ktorú v tomto chráme predniesol pri večernej sv. Liturgii k ucteniu pamiatky Otca vlasti a 600. výročia založenia pražského emauzského monastiera Na Slovanoch, v sobotu dňa 8. apríla t. r. O tejto bohumilej cirkevnej slávnosti sme informovali v poslednom čísle nášho časopisu).

NAŠI ABSOLVENTI CMBF

Ján Gamrát

nar. 14. februára 1923 v Sečovciach, okres Trebišov. Stredoškolské vzdelanie ukončil v Sečovciach. Teológiu absolvoval na bratislavskej CMBF.

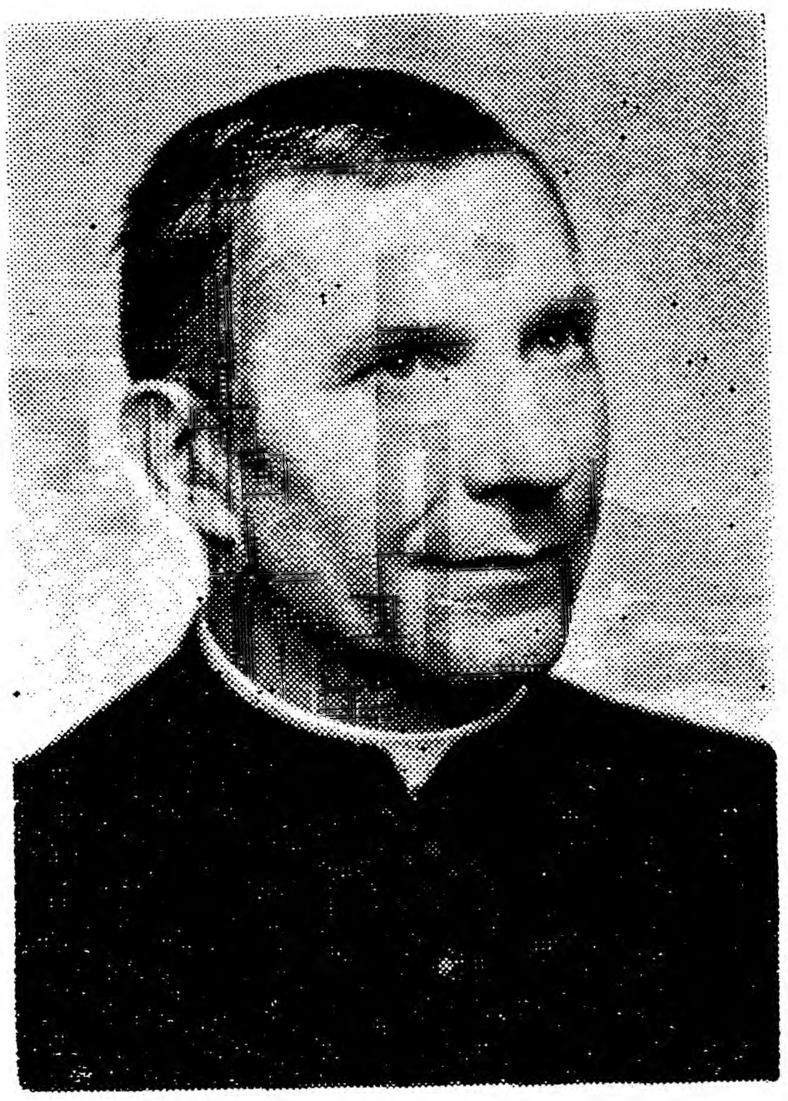

Michal Moskaľ

nar. 22. marca 1934 v Dúbravke, okres Michalovce. Stredoškolské vzdelanie ukončil v Michalovciach. Teológiu absolvoval na bratislavskej CMB fakulte.

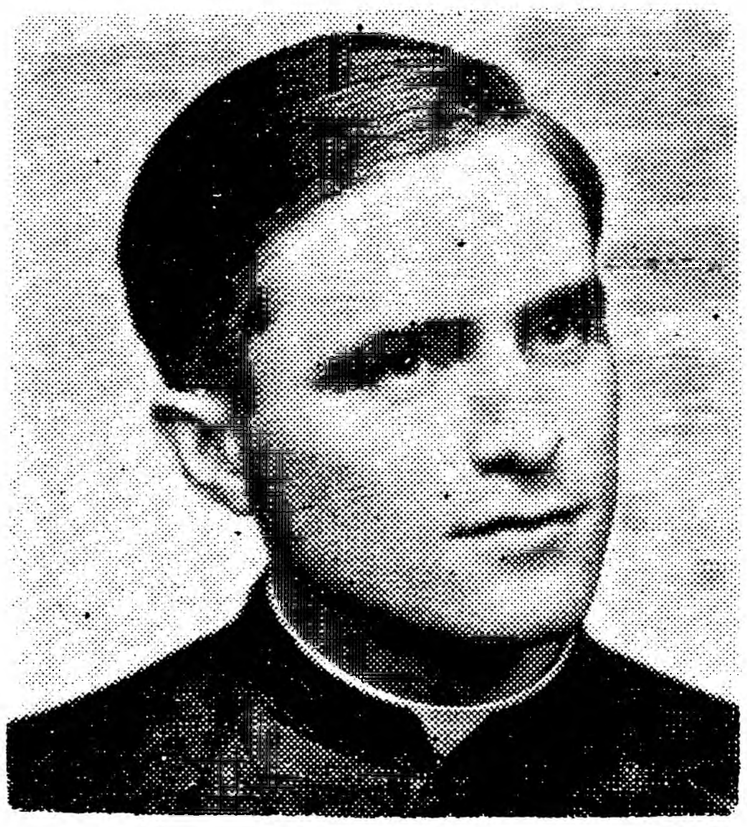

Vasil Kormaník

nar. 20. mája 1949 v Litmanovej, okres Stará Ľubovňa. Stredoškolské vzdelanie ukončil v Prešove. Teológiu dokončil na bratislavskej CMB fakulte.

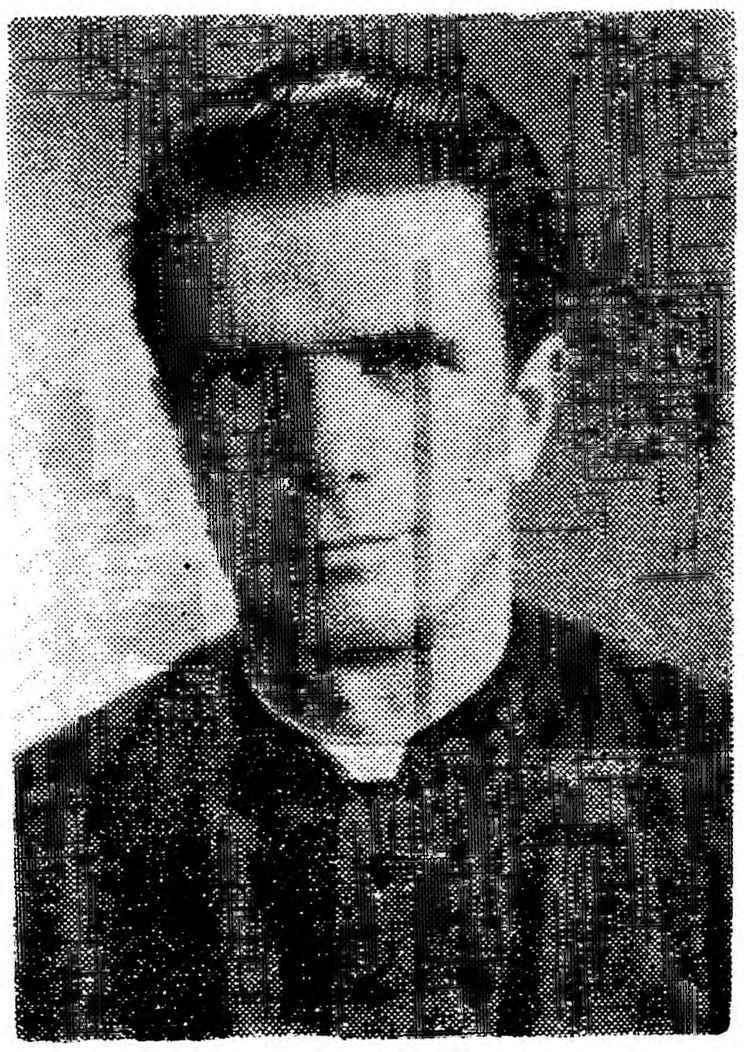

Michal Roško

nar. 22 novembra 1928 v Záhore, okres Michalovce. Stredoškolské vzdelanie ukončil v Michalovciach. Teológiu dokončil na pražskej CMBF v Litoměřiciach.

D. Jozef Sukovský

nar. 8. februára 1932 v Jastrabí pri Vranove. Stredoškolské vzdelanie ukončil v Humennom. Teológiu absolvoval na pražskej CMBF v Litoměřiciach.

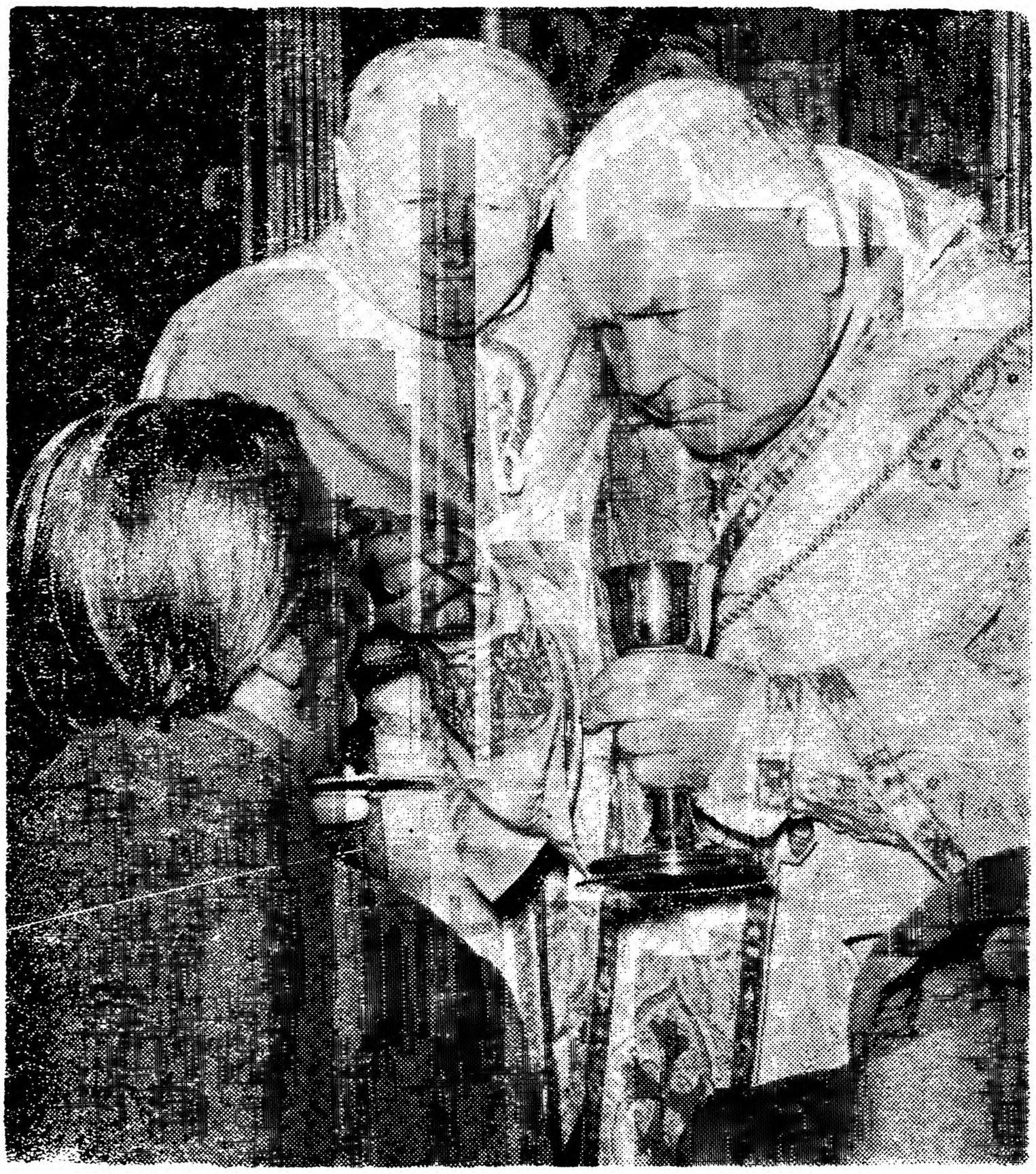

Otec biskup dr. BAZIL HOPKO oslávil na sviatok Nanebevstúpenia Pána dňa 11. mája t. r. 25-ročné jubileum svojej biskupskej vysviacky. Pri tejto príležitosti slúžil svoju jubilejnú archijerejskú Sv. Liturgiu v prešovskej gr.-kat. katedrále za asistencie miestneho duchovenstva a spolukoncelebrácie Otca ordinára Jána Hirku, ktorý pri Sv. Liturgii predniesol Slovo Božie. V závere svojej kázne Otec ordinár vyjadril v mene gr.-kat. duchovenstva jubilujúcemu Vladykovi hojnosť ďalších duševných i fyzických síl a slovami vďačnej úcty hodnotil jeho doterajšiu arcipastiersku činnosť.

Po Sv. Liturgii prečítali aj pozdravné telegramy, ktoré v mene Sv. Otca Pavla VI. poslal jubilantovi kardinál štátny sekretár J. Villot a prefekt posvätnej Kongregácie pre východné cirkvi kardinál M. de Fürstenberg.

Spomínajúc cirkevnú slávnosť na počesť významného životného jubilea Vladyku Bazila, opätujeme znovu naše srdečné: NA MNOHAJA I BLAHAJA LJETA, VLADYKO!

KYJOV — Ešte v predpaschalnom čase — ako sa to oneskorene dozvedáme z listu správcu tejto farnosti o. J. Zimovčáka — navštívil kyjovskú farnosť dňa 19. marca t. r. Otec ordinár Ján Hirka, aby tu okrem slávnostnej archijerejskej Služby Božej vykonal aj posviacku nového zvonu farského chrámu. V srdečnom príhovore k veriacim, Otec ordinár ich povzbudil vo viere a vyslovil vrúcne želanie, aby nový zvon veriacich často nabádal k modlitbe a k dobrým skutkom.

BELŽA — Chrámový sviatok Nanebevstúpenia Pánovho oslávili veriaci belžianskej farnosti účasťou na slávnostnej farskej Sv. Liturgii, ktorú slúžil za asistencie miestneho duchovného správcu o. dr. Štefana Ujhelyiho vedúci redaktor o. dr. Emil Korba z Košíc. Tradičný obchod okolo belžianskeho chrámu po Sv. Liturgii viedol okresný dekan košický o. arcidekan Viktor Skorodenský, ktorý povzbudzujúcimi slovami posilnil prítomných veriacich k ďalšiemu vytrvalému duchovnému životu, vzájomnej príkladnej láske a svornosti.

KRÁĽOVCE — Chrámový sviatok Zoslania Sv. Ducha miestni veriaci oslávili pri nedeľnej Sv. Službe Božej, ktorú slúžil okresný dekan o. V. Skorodenský za asistencie miestneho duchovného správcu o. dekana V. Dudiča.

TREBIŠOV — Dňa 16. mája t. r. uskutočnila sa v Trebišove pravidelná spoločná porada duchovenstva košického a trebišovského dekanátu. Porady sa zúčastnil aj Otec ordinár J. Hirka s niektorými pracovníkmi Ordinariátu v Prešove.

Otec Jozef CVERČKO dožil sa 2. marca t. r. svojej požehnanej životnej päťdesiatky a 24. júna t. r. spomenul v prostom ale milom prostredí svojej terajšej farnosti strieborné kňazské jubileum.

Tento horlivý kňaz, duchovný syn sv. Alfonza, patrí do okruhu našich milých a vzácnych spolupracovníkov. Jeho snímky tak často a tak veľmi vhodne doplňujú naše časopisy.

Je v nich prostá krása každodenného života, zachytená fotografickým aparátom v tých tisíckach okamihoch, aby čaro a neha videnej skutočnosti mohli sa premietnuť v pohľade mnohých ďalších. Snímky o. Cverčka zachytávajú život v rôznych variáciách. Vždy sa usiluje vystihnúť v nich krásu života, a to, aby nimi vzbudzoval k tejto kráse lásku a úctu.

Nášmu váženému jubilantovi v jeho neamatérskej duchovno-pastierskej práci i v jeho amatérskej osobnej záľube fotografa želáme z úprimného a vďačného srdca hojnosť bohatých a požehnaných úspechov a srdečné: Na mnohaja i blahaja ljeta!

z kresťanského sveta

Za pokoj vo Vietname

„Ako predstaviteľ Krista, Učiteľa a Kráľa pokoja, musíme odsúdiť všetky vojny, ich príčiny, ich neľudskosť a nezmyselné i smrtonosné ničenie. Chceme byť blízko všetkým, civilom i vojakom, trpiacim následkom tejto vojny už toľké časy, k tej ďalekej a drahej krajine, ktorú si veľmi ceníme a milujeme. Dúfame, že obe strany zakončia vojnové operácie a že nad všetkými ostatnými záujmami prevládnu dôstojné a veľkodušné snahy o skoré vyjednávanie a že budú vedené účinne a úprimne na dosiahnutie príměria a pokoja a takto sa umožní aj čestné a pokojné riešenie konfliktu."

(Z prejavu Sv. Otca Pavla VI. pri audiencii 3. mája t. r.)

PREZIDENT BANGLADÉŠA Mudžibur Rahman v dlhšom posolstve pápežovi Pavlovi VI. vyslovil svoje poďakovanie za výdatnú pomoc, ktorú pre znovuvýstavbu jeho krajiny poskytli cirkevné pomocné akcie.

— — —

KARDINÁL T. BRANDSM, ktorý podobne ako bl. Maximilián Kolbe, pracoval tiež novinársky a zahynul v koncentračnom tábore Dachau, je predmetom príprav na začatie beatifikačného procesu.

— — —

KRAKOVSKÝ METROPOLITA kardinál Wojtyla vydal pastiersky list, v ktorom oznamuje začiatok slávností 900. výročia povolania sv. Stanislava zo Ščepanova na krakovský biskupský stolec.

— — —

V AFRIKE rastie počet náboženských skupín, nezávislých na oficiálnych cirkvách. Tieto spoločnosti vytvárajú spojenie prvkov evanjelia s kultúrou čiernej Afriky.

— — —

V TALIANSKU obvinili biskupa Bettazziho, že na verejných priestranstvách manifestoval spolu s robotníkmi proti chystanému zrušeniu jedného z podnikov. Biskup vyhlásil že je solidárny s robotníkmi, ktorých ohrozuje nezamestnanosť.

Jednou vetou

Sv. Otec Pavol VI. za tajomníka medzinárodnej komisie teológov vymenoval francúzskeho teológa P. Delhaya — **Veľvyslanec** Libanonu pri Sv. Stolici, Dahdah, odovzdal vysoké štátne vyznamenanie kardinálovi Villotovi, arcibiskupovi Benellimu, ako aj arcibiskupovi Casarolimu — **Blízko** starobylej rímskej cesty Via Appia Antica našli hrob pápeža Kalista I. — **V Jeruzaleme** sa na veľkonočné sviatky zišlo do 40 tisíc pútnikov zo všetkých končín sveta — **V Santiago de Chile** usporiadali koncom apríla konferenciu latinsko-amerických kresťanov, ktorí sú prívržencami socializmu — **V poľskom Kališi** je kaplnka, venovaná pamiatke katolíckych kňazov, ktorí mučeníckou smrťou zahynuli v hitlerovských koncentrákoch — **P. Casaldaliga,** brazílsky biskup zo Sao Felix, poukázal na otrasnú sociálnu situáciu veľkej časti obyvateľstva na území svojej diecézy, za čo ho ostro napadla brazílska tlač — **Biskupi** talianskej Kampane prísnymi opatreniami chcú zamedziť, aby na milostivom mieste Madonna del Arco blízo Neapola, mariánsky kult nenadobúdal formy, hraničiace s poverami — **Na synode** arcidiecézy Madras, kde účinkoval a mučeníckou smrťou umrel apoštol sv. Tomáš, vyslovili želanie, aby tohto svätca oficiálne vyhlásili za patróna Indie — **Fr. Guillaume,** nový veľvyslanec Haiti pri Sv. Stolici, odovzdal v nedávnych dňoch do rúk pápeža Pavla VI. svoje poverovacie listiny — **Za predsedu** Komisie pre ochranu historických a umeleckých pamiatok Sv. Stolice vymenoval Sv. Otec G. Fabianiho — **Pápežov** bratanec Carlo Montini, generálny vikár v diecéze Brescia, umrel na bolonskej železničnej stanici, keď chcel odcestovať do Ríma — **Najbližšia** Biskupská synoda pravdepodobne sa zíde nie v jeseni 1973, ako sa to pôvodne plánovalo, ale až o rok neskoršie — **Počet** kat. arcibiskupov a biskupov vo svete začiatkom tohto roku vykazoval 3268 — **Cor unum,** pápežská komisia, vypracovala rozsiahly program pomoci vojnou postihnutým rodinám v Bangladéši — **V Ostrihome** udelila mestská rada osobitný diplom chovancom ostrihomského arcibiskupského seminára na znak uznania ich práce na výstavbe cintorínskej cesty — **Sv. Otec Pavol VI.** v príhovore ku skupine robotníkov — darcov krvi z jeho rodného mesta, schválil ich nezištný čin lásky a povzbudil ich, aby tento ľudský čin pozdvihli dobrým úmyslom a láskou ku Kristovi na čin kresťanskej lásky — **Na 6800** m vysokom štíte Ánd slúžil Otec F. Pralise sv. Službu Božiu, počas ktorej teplomer ukazoval mínus 20 stupňov.

Triezvo o zázrakoch

V súčasnej epoche rozvoja vedy a nebývalého pokroku najmä v medicíne, chirurgii, biológii, psychológii, neuropsychológii a rovnako v ostatných odvetviach ľudského poznania, nie je ani tak ľahké veriť v zázraky. Napriek tomu sa však dosť často stretávame tak s pojmom, ako aj so skutočnosťami, ktoré sa zvyknú zahrňovať pod tento pojem. Nazývame ním obyčajne neobvyklú udalosť, prípad alebo znamenie, ktorým Boh akoby chcel upútať pozornosť ľudí na svoju prítomnosť.

Za naším zrakom sa toho deje v prírode i v našom osobnom živote dosť. Žaluď vyrastie v mohutný strom, nádherný kvet sa premení na sladké ovocie, ľudský plod, ktorý sa formuje v lone svojej matky... To všetko sú zázraky, deje sa to v nedohľadnu našich očí a v oblasti nepobadateľnej pre naše zmysly. Zrazu sme však postavení pred hotovú vec. Z rekonštrukcií poznáme mechanizmus vznikov a dokážeme urobiť aj vonkajší popis diania, ale procesy v nich najvlastnejšom priebehu vlastne nepoznáme a skutočne prebiehajú za naším zrakom, aj keď sú to javy skutočne každodenné a všedné. Ak sa však stane, že nevidiaci v zlomku sekundy nadobudne zrak, ak sa končatina v okamihu uzdraví, hnisavá rana sa pred naším zrakom zacelí a uzdraví, stretávame sa s javmi, ktoré sa považujú za úžasné a vzbudzujú veľkú pozornosť, pretože sú skutočne veľmi zriedkavé. To sú skutočnosti, ktoré zhrňujeme pod význam slova zázrak.

Avšak ani takýto zázrak vlastne nenarúša poriadok vecí o svete. Keď zachytíme kameň, ktorý mal spadnúť a niekoho poraniť, prípadne aj usmrtiť, zákon váhy a voľného pádu sa tým nezrušil. V zákonoch prírody je rovnako pružnosť, ako je medzera v kovovej konštrukcii alebo medzi koľajnicami, ktorá umožňuje zväčšenie dimenzií pôsobením tepla bez znehodnotenia a deformovania. Aj človek môže svojimi zásahmi a činmi usmerňovať vývin vecí, udalostí, javov. Zásah schopného chirurga môže takmer s určitosťou oddialiť smrť pacienta. Prečo by teda, keď ľudia prosia Boha, nemohol on zakročiť?

Okrem toho môže Boh zasahovať v náš prospech aj bez nášho pričinenia. A skutočne sa tak s nami najčastejšie stáva. V živote každého z nás je toho veľa, čo možno pripísať osobitnej pozornosti a láske Božej. Veď sám náš zrod a naše jestvovanie je toho najvážnejším dôkazom. A možno i vo svojom živote sme zažili a pocítili priam zázračný zásah Boží, záchranu, usmernenie vývinu udalostí, navrátenie zdravia v ľudsky beznádejnom stave...

V každom prípade sú takéto zaevidované udalosti mocným svedectvom blízkosti Božej, potvrdením jeho všemohúcnosti a mimoriadnej (pravda, ľudsky povedané) pozornosti. Pri konečnom zhodnotení a konštatovaní, či ide naozaj o zázračný prípad však treba byť opatrným a skôr zdržanlivým ako unáhleným. Treba sa vyvarovať naivite a rovnako rozpoznať pravý stav vecí od predstierania a prípadného podvodu.

(Podľa P. Thivolliera Š. U. Petrák)

Z myšlienok o cirkvi

Teraz sa vráťme ešte raz k onej pamätnej udalosti, ktorú spomína Matúš v šestnástej kapitole: Ako sa Pán na počiatku svojej poslednej púte do Jeruzalema pýta, za koho ho pokladajú ľudia. Učeníci odpovedajú a uvádzajú rozličné mienky, ktoré sú medzi ľudom; potom sa pýta ich na ich vlastnú mienku, a Peter odpovedá: „Ty si Kristus, Syn Boha živého." Kristus ho blahoslaví, že hovorí nie z vlastného ľudského umu, ale z osvietenia Otcovho a pokračuje: „Ty si Peter, a na tejto skale vystavím svoju Cirkev a brány pekelné ju nepremôžu. Tebe dám kľúče od Kráľovstva nebeského, a čokoľvek zviažeš na zemi, bude zviazané i na nebi, a čokoľvek rozviažeš na zemi, bude rozviazané i na nebi" (16, 13—18).

Už sme si toho všimli, že Spasiteľ pri tejto príležitosti po prvý raz otvorene a jednoznačne sa vyhlasuje za Mesiáša. Tu po prvý raz predpovedá z istotou svoju smrť. To je tiež hodina, v ktorej rozhodujúcim spôsobom hovorí o Cirkvi. Tieto tri skutočnosti odteraz patria k sebe: Kristovo mesiánske poslanie, jeho umieranie a Cirkev. Do onej hodiny cirkev nejestvovala: ani potom sama od seba ako výsledok dejinne účinných síl nepovstala. Spasiteľ ju skôr založil z plnosti svojej mesiánskej moci: „Na tejto skale vystavím svoju Cirkev." Padlo rozhodnutie o jeho poslaní; ide v ústrety smrti.

Keď nám teraz skutočnosť Cirkvi tak jasne vystúpila pred oči, obrátime pozornosť aj na iné výroky Pána a uvidíme, ako spolu s ňou súvisia.

K tomu patrí predovšetkým poslanie učeníkov. Poslanie znamená prenesenie moci: „Kto vás počúva, mňa počúva; a kto s vami pohrdá, mnou pohrdá" (Lk 10, 16). Tu sa posielajú k ľuďom nielen osvietení mužovia, schopní, pohýňať srdcami, ale poverenci s plnou mocou. Oni sú viac ako ich ľudské nadanie a náboženská plnosť, lebo zastávajú úrad. To už je „Cirkev".

Inokedy hovorí Syn Boží o povinnosti, akú máme voči bratovi, ktorý ide nesprávnymi cestami. Najprv ho máme, ako to vyžaduje nežná ohľaduplnosť, napomenúť medzi štyrmi očami. Ak nepočúvne, máme si pribrať ešte jedného alebo dvoch, aby slovo dostalo dôraz. Ak ešte aj tak tu vzdoruje, „potom povedz to Cirkvi — Ekklesia". Toto slovo tu akiste ešte kolíše medzi „spoločenstvom" a „cirkvou"; v každom prípade znamená však niečo, čo má autoritu.

Pri poslednej večeri ustanovuje tajomstvo Eucharistie, ktorého prisľúbenie už dal v Kafarnaume (Jn 6). Je to obeta a sviatosť zároveň; Mystérium nového spoločenstva; tajomstvo srdca Novej zmluvy (Mt 26, 26—29). Okolo neho sa buduje Cirkev. Jeho vykonávanie je jej živý pulz (por. Sk 2, 46).

Po zmŕtvychvstaní v pamätnom okamihu pri jazere dáva Pán otázku Petrovi: „Šimon, syn Jonášov, miluješ ma?" Trikrát sa pýta. Trikrát odpovedá Peter, s bolesťou a zahanbením zmierujúc svoju zradu. Trikrát počúva poverenie: „Pás moje baránky, pás moje ovce!" Aj to je Cirkev. Kedysi povedal Petrovi: „Ti si skala". Potom: „Ja som prosil za teba, aby neprestala tvoja viera. A ty keď sa raz obrátiš, utvrdzuj svojich bratov!" (Lk 22, 32). Teraz: „Buď pastierom mojich baránkov a oviec"; pastierom po celej zemi, ktorá zahŕňa veľkých i malých. Opäť Cirkev, založená na jednote základu; zapojená do jednoty hlavy a vedenia (Jn 21, 15—23). Snáď smieme povedať, že slovami v Cezarei Filipovej bola založená Cirkev. Zrodila sa až na Turíce, keď zostúpil Duch Svätý a veriacich stmelil v jednotu. Odteraz už to neboli iba jednotlivci, spojení príchylnosťou k tomu istému Majstrovi, ale bolo tu jedno „telo"; jednota nadosobného vedomia; uzatvorený súvis tým, že Kristus žil v nich a oni v Kristovi (1, Kor 12, 13 nn).

Stalo sa to prostredníctvom Ducha Svätého. A ihneď povstáva ten, ktorého Pán ustanovil za základ a za pastiera, a hovorí. Jeho slová sú prvými slovami Cirkvi. (Sk 2, 14).

Čo je teda Cirkev dnes? Plnosť milosti pôsobiacej v dejinách. Tajomstvo jednoty, do ktorej Boh vťahuje tvorstvo prostredníctvom Krista. Rodina Božích dietok. Počiatok nového, svätého ľudu. Je Matkou, ktorá stále znovu rodí nebeský život. Medzi ňou a Kristom panuje nekonečné mystérium lásky. Ona je jeho nevesta. Tam, kde Pavol hovorí o tajomstve kresťanského manželstva (Ef 5, 32), zakladá ho do obšírnejšieho tajomstva, ktoré je medzi Kristom a Cirkvou.

Cirkev je svätý ľud. Rodina Božích dietok, zhromaždená okolo prvorodeného Brata. Sväté mesto, o konečnom zjavení, ktorého rozpráva Apokalypsa. Cirkev je tajomstvo viery a môžeme ju prežívať len v láske.

(R. Guardini — prel. dr. J. Mastiliak)

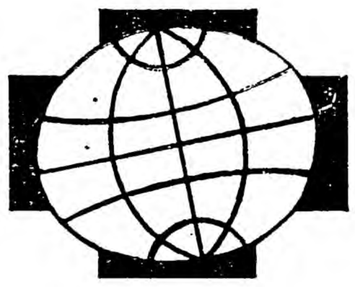

EKUMENIZMUS

NA VŠEOBECNEJ AUDIENCII u Sv. Otca 25. apríla t. r. boli prítomné aj skupinky z cudziny. Jednou z nich bola skupina švédskych evanjelikov, ktorých viedol evanjelický biskup z Vesteras. Pavol VI. pozdravil ich anglickým prejavom, v ktorom vyslovil radosť nad tým, že evanjelici prišli si uctiť nielen hroby apoštolov a pamätníky dávnej Cirkvi, ale chceli sa stretnúť s dnešnou živou Cirkvou.

— — — — —

V TBILISKEJ KATEDRÁLE pochovali 13. apríla t. r. patriarchu katolikosa gruzínskej ortodoxnej cirkvi Jefrema II., ktorý zomrel vo veku 70 rokov a aktívne sa zúčastňoval na práci kresťanskej mierovej konferencie.

— — — — —

ZHROMAŽDENIE SVETOVEJ RADY CIRKVÍ sa pripravuje na 10.—20. augusta t. r. v Indonézii. Zúčastní sa na ňom do 800 delegátov.

— — — — —

POKOJ A BRATSTVO medzi národmi — je témou svetovej výstavy detského výtvarného prejavu, ktorú zorganizovali v talianskom meste Bologna.

— — — — —

BISKUPI A KŇAZI, katolíci i protestanti v Guatemale vydali spoločný protest proti „duchu násilia", ktorý panuje v tejto krajine.

— — — — —

KARDINÁL MARTY, parížsky arcibiskup, navštívil 19. parížsky okres, v ktorom žijú robotníci pochádzajúci prevažne z Afriky. Africkí robotníci, väčšinou mohamedáni, pripravili kardinálovi vrelé prijatie.

— — — — —

PATRIARCHA JUSTINIÁN na pozvanie belgického primasa kardinála L. Suenensa navštívil v nedávnych dňoch Belgicko.

„Zjednotenie kresťanov je totiž jedným z predpokladov zjednotenia celého ľudstva v jeho ušľachtilom a životne prepotrebnom úsilí o zachovanie mieru, o jeho upevnenie a prehĺbenie a o jeho konečné a trvalé nastolenie na našej planéte Zemi."

(L. Baganec v KN, 19/1972)

V REPUBLIKE HAITI sa o duchovné potreby 4 miliónov katolíkov stará 8 biskupov a 400 kňazov.

— — —

DEVÄŤ NEMECKÝCH katolíckych profesorov a publicistov zaujalo stanovisko k „východnej" politike NSR, pričom ostro odsúdilo postoj vlády, ktorý neprispieva k udržaniu mieru.

— — —

V STAREJ BOLESLAVI v pamätnom chráme Paladia českej krajiny koncelebrovanou slávnou bohoslužbou otvorili oslavy milénia pražskej mitry a berly — 1000. výročia založenia pražského biskupstva.

ČUDNÁ SPRAVODLIVOSŤ

Sťažoval sa mi staručký otec:

Mám dcéru, ktorej som už dal najmenej stotisíc korún. Bola u mňa dávnejšie a povedala mi: To, čo ste mi podávali, nepočíta sa. Berte to, ako by ste mi neboli dali nič. Na to už zabudnite.

Mlčal som.

Chodieva občas z mesta na návštevu. O všetko, čo nájde v špajze, podelí sa so mnou na polovicu. Ešte ma aj zavolá: Pozrite sa na vlastné oči, že som spravodlivá. Ani za máčik si viac nevezmem ako vám nechávam.

Ani na to som jej slova nepovedal.

Ale jedného dňa prišla ku mne a hovorí:

Otec a to vás nikdy nenapadlo, že ja vám pripravujem každý rok hostinu na odpust? Tu som už deň predtým, aby som urobila všetko čo najlepšie. Ostatní príbuzní si sadnú k hotovému stolu. Povedzte, bolo by spravodlivé, aby som za to nič nedostala? Buď mi to nahraďte hneď, alebo pamätajte na to v testamente. Lebo ja sa po vašej smrti nechcem súdiť so súrodencami.

Skoro som vybuchol. Ale mávol som rukou a odišiel.

Keď som sa vrátil, stará ma hladkala a prosila, aby som sa nehneval; ona jej to už vyrovnala.

Takú spravodlivosť praktizujú poniektoré dietky voči svojim rodičom. Nepatríme k nim azda aj my?

BUĎME PRAKTICKÍ

Vonku lahodne padal snežík, keď v mojej izbe sedel starček a plakal. Sťažoval sa mi na syna. Povedal mi:

Keď môj nebohý otec bol taký starý ako ja teraz, v zime som musel spať v jeho izbe na druhej posteli. Bolo mu už chladno, musel som mu klásť oheň celú noc. Každú hodinu, najviac ak dve musel som vstať a priložiť. Ak vyhaslo, bolo zle. Kričal na mňa, musel som rozložiť oheň ihneď v noci. A ja teraz?

Kývol rukou, hlas sa mu zadusil a plakal. Keď ho žiaľ trochu prešiel, pokračoval:

Ja teraz spím v izbe sám. Môj syn nepríde ani len raz priložiť. Môžu mojou izbou vetry fúkať, ba aj mňa odviať. A čo peňazí som mu podával. Ba hodná kopka mu ich zostane i po mojej smrti. Keď na to pomyslím, nemôžem na neho úprimne otcovsky pozrieť.

Ak je tak, — povedal som mu, — ľahká pomoc. Kúpte si akumulačnú pec, dajte ju zaviesť, budete mať teplo celú noc a bude pokoj.

Poslúchol ma a už na syna pozerá teplým pohľadom zas.

Buďme praktickí. Nečakajme ani od deti, čo za nich môže urobiť stroj. Využime aj technický pokrok k šťastiu našich rodín.

CESTY MAĽOVANÉ

Keď som sa chystal navštíviť mamičku, už moja izba stala sa útulnejšou. A cesta bola ružová. Všetko na nej bolo pekné: ľudia, stromy, domy. Ba prihováralo sa to milou nežnou, ako by matkinou rečou.

A keď som zbadal staručkú mamičku ako ma čaká pri drevených vrátkach, rodný dvor ma ohrieval teplou láskou, v ktorej bolo cítiť matkine srdce. Chvíle, ktoré sme spolu prehovorili na lavičke pod slivkou, zahojili každú bolesť, utopili všetko nepríjemné.

Z každej izby, z nábytku, z kvetov hriala matkina dobrota.

Vždy som to pocítil, keď som prišiel domov, ale najhlbšie som si to uvedomil, keď už mamičky nebolo.

Keď som prvý raz cestoval domov po mamičkinom pohrebe, cesta bola chladná, hoci bola horúčava. Všetko bolo mĺkve a čím som bol bližšie domov, tým viac ma to v duši mrazilo. Keď som zočil osamelé vrátka a lavičku, na ktorej sme sedávali, môj rodný dom udrel do mňa prázdnotou. Všetko v ňom bolo pusté, nenašiel som kútika, v ktorom by som sa bol mohol ohriať.

Až vtedy som si uvedomil, ako staré srdce mamičky všetko zohrievalo a milo maľovalo. Ten pôvab nevyčarí štetec najväčšieho umelca.

Kochajte sa v tej kráse, ohrievajte sa v tom teple všetci, čo máte mamičku. Až jej srdce dobije, nikto a nič vám ho nenahradí.

MATKINA CHUŤ

Žil som v horskej dedine. Raz v nedeľu zašiel som do chudobného dreveného domčeka, keď práve dokončovali obed. Mamička mala pred sebou veľkú misu a v nej uvarené kurča, ktoré delila svojim deťom. Robila to pozorne, aby sa žiadne necítilo ukrivdené. Sebe nechala len labky, ktoré ohrýzla, a to bolo všetko.

A na seba si zabudla? — pýtal som sa jej.

Mne stačí, ja zjem i chlieb. Len nech moje deti sa dobre najedia. Viete, mne lepšie chutí pozerať sa na svoje dietky, ako si pochutnávajú, než keby som sama jedla najvyberanejšie jedlo.

Pritom spokojne hľadela na svoju rodinku.

Hlbokú pravdu vyslovila táto jednoduchá ženička. Radosť z radosti druhých, ktorú sme im pripravili, je najchutnejšia. Siaha až ku koreňom našej prírody. Už ony nám hovoria, že naše skutočné šťastie spočíva v rozdávaní sa druhým. Vlastné šťastie tvoríme tým, že pripravujeme šťastie druhým.

Chuť tohto šťastia poznajú ponajviac rodičia, ale okúsili ju už aj mnohí šľachetní ľudia.

Skúsme to, aby nám neuplynul život bez tohto opravdivého šťastia.

Dr. Ján Bubán

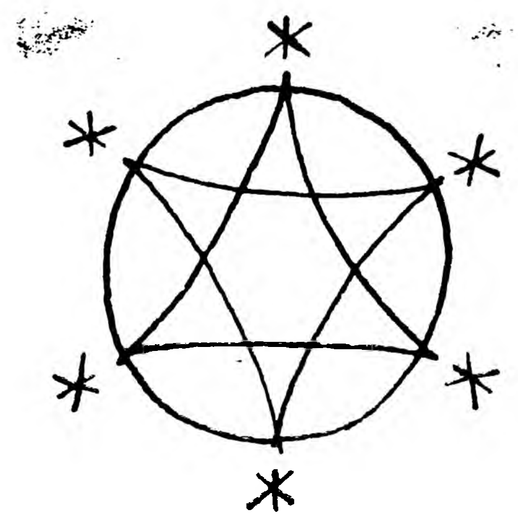

Vyznanie

Sadol som na motorku a letel som do malej filiálky. Pofukoval studený vietor, bola zima. Rád mám, keď to fičí nad mojou hlavou, vtedy viem, že žijem... Usilujem sa vypracovať akýsi štýl svojho kňazského života po celý čas svojho deväťročného kňazstva. Mám 35 rokov. Mal som rád a aj mám rád akýsi špeciálny druh dobrodružstva, neviem spokojne obsedieť, možno i preto vybral som si ťažšiu prácu. Mám športové uspôsobenie. Ako kaplán cestujem motorkou po celý rok, v daždi, i v snehu i pri 24-stupňovom mraze. Mám pestré zážitky zo snehovými závejmi. Prišiel som kedysi na filiálku slúžiť sv. Službu Božiu. Stretol som farníka, ale ten na mňa vyvalil oči: „Čože, vy ste prišli? Už tri dni k nám nikto neprišiel. Kostol je zavretý, ale hneď otvorím!" Na motorke som zažil tiež všelijaké pozície, neraz preletel som cez riadidlá, párkrát som sa našiel pod motorkou, pri pošmyknutí na zľadovatenej ceste motorka predo mnou, ja za ňou...

Na jar, keď sa sneh topil, pozvali ma k chorému. Vybral som si najkratšiu trasu — cez les. Dostal som sa poriadne! Cesta samé blato, v koľajach tiekla voda. Bolo to strašné. Prišiel som úplne spotený. Splnil som svoju povinnosť mlčky. Pri odchode smutná domáca pani mi vtisla do ruky akúsi mincu. Váhal som, bál som sa, že ju urazím, preto som ju prijal a rýchlo som vyšiel. Nepovedal som ani slovko. Predsa ja nechcem nijakú odmenu. Nedozvedela sa, čo som prežíval. Vracal som sa už lepšou cestou, vietor ma schladzoval.

Sneh a záveje ma neraz utrápili, prelietaval som cez ne ako šíp. Nie vždy som však došiel do cieľa.

Snívam iba o spokojnejšej práci, aby som nemal toľko nepríjemností. To je pravda, ani ja nie som nijaký anjel a často robím starosti druhým.

Radosť. Čím je ona pre mňa? Spomínam si na hrdinov — športovcov. To sú krátke chvíle šťastia — Rím, Mexiko, Tokio... Ale potom prichádzajú protirečenia, neúspechy, nesprávne kritiky a hodnotenia...

Stáva sa, že sa vraciam v neskorý zimný večer z obchôdzky filiálnych kostolíkov. Mám ich štyri. Idúc motorkou vídam osvetlené obloky v mnohých domoch. Občas vtedy je mi clivo, lebo tam možno je väčší pokoj, a ja sa musím túlať... Snívam a vraciam sa do studenej izby. No napokon v duši zavládne mier. Možno som niekomu priniesol trocha šťastia, vlial som do ktorejsi duše nádej, poutieral slzy, zahnal zúfalé myšlienky, pomohol niekomu opäť sa postaviť na nohy...

Radosť — to je aj vďačnosť ľudí, medzi ktorými pracujem. Nie je jej veľa. Ale aj za to Pán Boh zaplať! Stačí.

Musím sa priznať: je vo mne akási vnútorná hnacia sila, neviem sedieť doma, lebo ľudia na mňa čakajú a táto vnútorná sila aj v nepríjemných chvíľach nedovolí mi nad všetkým hodiť rukou a utiecť. Nie je mi ľahko, nebolo a ani nebude, ale i napriek všetkému vybral by som si, keby som znovu začínal svoj život, opäť kňazské povolanie. Ťažká dušpastierska práca umožňuje mi plný rozvoj. Tu nám kňazom môžu byť vzorom mnohí športovci. Jeden z nich napr. povedal: „...za najdôležitejšie považujem snažiť sa nachádzať v sebe čosi nového a vždy čosi iného". Za svoj rozvoj vďačím ťažkej práci. V ničom necítim sa ukrivdený. Kňazská práca prehlbuje moju vieru, naučila ma byť dôsledným, aby som učiac iných, najprv sa sám učil, a vyžadujúc niečo od iných, aby som to najprv sám spravil. V mnohých situáciách musel som sa ťažko prebíjať, ako sa hovorí: biť hlavou do múru, kým sa mi podarilo šťastne riešiť aj zamotané problémy. Aby som v podmienkach, v ktorých som pracoval, veril v Božiu prozreteľnosť a v ľuďoch, s ktorými som sa stretával, videl Boha, jeho deti, čo sa týka niektorých, ťažko bolo uveriť, že On je v nich, a žiť s tým každý deň, čiže žiť láskou, bolo mi neraz ťažko.

Dušpastierska práca je ťažká, vyžaduje veľkú angažovanosť. Po príchode na isté kaplánske miesto, ktosi dobroprajný mi povedal: „Tu sa kňaz naučí fajčiť, piť a nenávidieť". Zarazil som sa, ba zamrazilo ma to. A predsa som sa nenaučil ani fajčiť, ani piť, ani nenávidieť. Hoci k jednému sa musím priznať: otupila sa moja citlivosť. Nikdy však neľutujem, čo bolo, i keď musím neraz platiť vysokú cenu. Skúsenosť ma robí čoraz spokojnejším a istejším. Som vďačný Bohu za všetko, najmä za to, že som pociťoval jeho prítomnosť a že z ťažkých situácií som sa vždy šťastlivo dostal. Vďačný som deťom, ktoré som stretával, lebo od nich som sa naučil mnohým veciam, ony miernili môj žiaľ, vyvolávali úsmev na zmučenú tvár, pri nich stával som sa lepším.

Keby som mal chlapca, za ktorého osud by som zodpovedal, chcel by som ho priviesť ku kňazstvu; isteže by musel mať k tomu povolanie. Neušetril by som ho od nijakých životných trudov a tiarch, aby nebol neprimerane citlivým, aby vedel chápať druhých, najmä to. Musel by poznať krásu života, aby nebol malicherným, aby neplakal, keď si ho nevšímajú a keď je osamotený. Kňaz predsa nikdy nie je sám. Jesto veľa pekných vecí na svete, pre ktoré hodno žiť. A okrem toho život kresťana a teda aj kňaza nikdy nie je bez perspektívy, lebo prekračuje zemské hranice. Ten môj nádejný chlapec musel by preukázať aj trocha športového ducha, pretože kňaz by nemal byť zmäkčilým tvorom, fajnovkou.

Pomôžte nám kňazom svojou modlitbou a obetou, aby sme boli lepší.

(Z ankety o kňazstve prel. T. M. Raslavický.)

NAJVÄČŠÍ BOHÁČ

Ešte toľko peňazí naši chudobní ľudia v jedných rukách nevideli. Hovorili o milionárovi. A veľa mu do toho nechýbalo, lebo si skutočne priniesol okolo osemstotisíc. Niečo si v Amerike zarobil, veľa dostal, od spolkov a krajanov, keď stratil nohu, lebo ho ľutovali, že odchádza domov ako mrzák. A po prvej svetovej vojne doláre mali vysoký kurz.

My malí chlapci sme ho pozdravovali s úctou — takého boháča, pána. Volali ho na každý sobáš, krstiny. Čakali veľké dary. A on dával. Keď ostatní dávali neveste na tanier desať korún, on hodil sto, ba i päťsto: „Ja mám. Vy si to dovoliť nemôžete." Zhltli i jeho povýšenecku poznámku a zavolali ho zas. Len keď dával!

Na lúčku, ktorú by bol pokosil jeden za deň, zavolal si ako Jánošík dvanásť i pätnásť mládencov. Chodili radi. Prečo by nie? Ráno bohaté raňajky, praženica s klobásou, pálenky dosť a dosť. Bolo veselo, spev z toľkých podgurážených hrdiel sa niesol celým krajom. Jedlo sa na desiatu. Obed bola hotová hostina. Doma to chlapci nemali ani na Veľkú noc. Vychvaľovali gazdu i dobré kuchárky. S obedom prišli i tri štyri.

Domov z „roboty" sa vracali veselí, odpočinutí so spevom ako zo svadby. Pri slávnostiach pred cerkvou alebo na svadbách si zapálil i desaťdolárovú bankovku, naplnenú drahým tabakom. Ľudia žasli a obdivovali ho: „Má. Môže si to dovoliť." Len môj otec mu nedal pokoja. Prosil a napomínal. Boli príbuzní a on si otca vážil:

„Nebojte sa, ujo. Mám z čoho žiť do smrti!"

„Ej, syn môj, pri takom gazdovaní nevydržíš dlho so svojimi peniazmi. Daj do banky. Ži z úrokov. Dožič si rozumne. Máš z čoho. Nepáľ bankovky. Radšej daj chudobnému Cigánovi." Nepomohlo.

Za šesť rokov premárnil všetko. S dlhom tridsať tisíc korún odišiel z rodného kraja. Z najväčšieho boháča stal sa najväčší žobrák...

O. Štefan Lazor

RÁNO

Noc nalomená šerosvitom
sa do dňa preborí
a my sme svedkami
a my sme pritom,
keď luna striebristá,
čo v splni plávala
po jej mori,
sa lúčmi prikrýva
ako štítom.

Nový deň vyhúpol
spoza hory
a kotúč slnka žiarivý
vzápätí osedlal
stozáprah červánkov
a nové ráno
nový dych naberá
a novú pieseň
si zas hudie,
v staronovom rytme
a v novej polohe
škály času,
kotviaceho
pri dátume nového dňa
v kalendári . . .

Noc nalomená šerosvitom
do dňa sa preborila
a my sme boli svedkami
a my sme boli pritom,
keď luna striebristá,
čo v splni plávala
po jej mori,
sa lúčmi prikryla
ako štítom . . .

Marián Skala

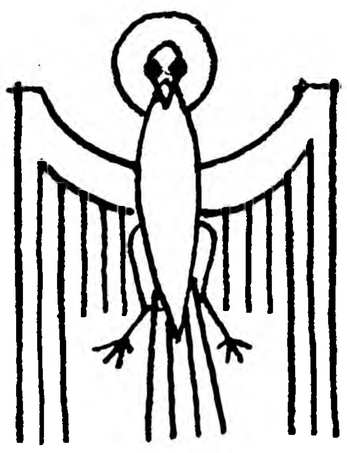

Hľadajte najprv kráľovstvo Božie...

Ján Krstiteľ kázal činiť pokánie. Žiadal všetkých, ku ktorým hovoril, aby zmenili svoje zmýšľanie. Čo to znamenalo? Neoddávať sa hriešnym žiadostiam, ale sa obrátiť k Bohu a žiť úplne podľa jeho vôle. Prečo? Lebo kráľovstvo Božie je už blízke. Onedlho príde ten, ktorý ho založí a rozšíri medzi ľuďmi. Jeho hlavnou úlohou bude dbať o to, aby Boh panoval v srdciach a jeho láska horela v nich. Boh chce panovať svojou láskou v srdciach všetkých. Prostý ľud očakával v Mesiášovi národného hrdinu, ktorý ho oslobodí z jarma rímskeho útlaku. Nevideli a nečakali v Ňom osloboditeľa od hriechu a učiteľa, ktorý ich naučí vo svätosti slúžiť Bohu.

To malo byť kráľovstvo Božie, pre ktoré Kristus prišiel na svet a po ktorom túžili vyvolení Starého zákona. On sám bol Bohu poslušný až do smrti a v ničom sa neodchýlil od jeho vôle. Teda priniesol svetu to najpotrebnejšie: dôstojný život na zemi a nádej na dobrú večnosť. Príslušníci vyvoleného národa pokladali pohanov za horších od zvierat, lebo sa váľali v najohavnejších hriechoch, ale oni sami neslúžili Bohu úprimne a z lásky, ale skôr z vypočítavosti. Modlíme sa a chválime ťa, Bože, ale len za to, aby sme sa dobre mali! Preto i Spasiteľ pripomína: Hľadajte najprv kráľovstvo Božie a všetko ostatné dostanete, lebo váš Otec nebeský vie, čo potrebujete . . .

Ako sa to navonok javí, že Boh je na prvom mieste v našom srdci? Zachovávaním Desatora! Bez toho nemožno milovať Boha. Nesmieme si však myslieť, že Boh iba pre seba žiada od nás poslušnosť. Ide mu o naše dobro. Syn Boží však volá nás ešte vyššie: — Buďte dokonalí, ako je váš Otec nebeský! — Tým naznačuje, čo má byť našou hlavnou úlohou.

Hoci sa nám úplne nikdy nepodarí vytvoriť v sebe živý obraz Boží, predsa treba nám všetko urobiť, aby sme sa mu stali čím podobnejšími. Nezabúdajme preto, že najväčšia hodnota je šľachetné srdce, ktoré miluje Boha a všetko robí z lásky k nemu! Otec Viktor

Na stránkach otvorenej knihy si dvaja ľudia podávajú ruky. Je to grafický symbol Medzinárodného roku knihy, ktorého autorom je belgický výtvarník Michel Olyff.

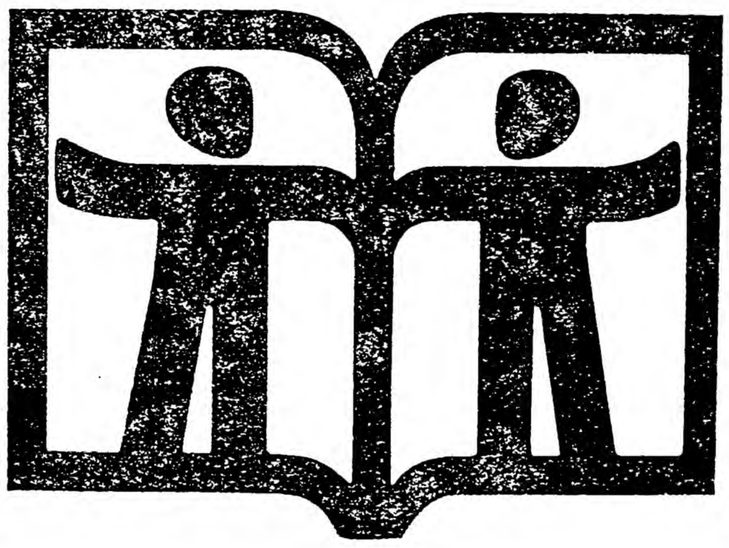

Môj záujem o blížnych musí byť čistý, úprimný a nezištný. Treba mi dôsledne nasledovať Krista. Nikoho nemožno získať pseudoargumentmi a neprimeranými metódami. A svätý cieľ nikdy neposvätuje zlé prostriedky.

●

Kristus prišiel na svet preto, aby medzi nami nastolil vzťah lásky. K Bohu i k sebe navzájom. Táto jedinečná klíma organického usúvzťaženia nám umožňuje žiť plne, veselo a šťastne.

●

Dobrým slovom sa často dá dosiahnuť viac ako trestom.

●

Čo Kristus koná, je úplne a celkom len vôľa Otcova: zomiera ako zločinec, vstáva z mŕtvych na dôkaz toho, že Otec prijal jeho obeť a požehnal ju. Nasledujme ho. Od večnosti a stále Boh miluje tých, čo plnia jeho vôľu.

●

Pán nás obdarúva plodmi práce našich rúk a nášho umu. Aj za to mu máme byť vďační. Nezabudli sme na to?

●

Ak odmietame napomenutie a výzvu starať sa o spásu duše, podobáme sa smrteľne chorému, ktorý nechce užívať lieky.

●

Bytosť Božia je nepochopiteľná, zjavil sa nám však v Mužovi z Nazaretu. Nepochopiteľný Boh sa stal človekom, aby človek prostredníctvom neho sa dostal k Bohu. (Vybral a prel. M. Skala)

Dr. E. Korba:

PAMIATKE POKROKOVÉHO PRIEKOPNÍKA NÁŠHO ĽUDU

V nedávnych dňoch odhalili v metropole nášho Východoslovenského kraja, Košiciach, za bohatej účasti zástupcov rôznych kultúrno-osvetových inštitúcií dôstojný pamätník (autorom našej snímky je Anton Petraševič), ktorý bude pripomínať historické stretnutie vedúcich predstaviteľov nášho národa Ľudovíta Štúra a Jonáša Záborského. Uskutočnilo sa 24. februára pred 123 rokmi na košickej fare.

Spomienka na túto udalosť i na vďačný prejav úcty k dvom výrazným osobnostiam nášho národa a jeho kultúry, vedú nás k zastaveniu sa nad dielom a životným odkazom jedného z nich, ktorý v našom kraji žil, zomrel a v Župčanoch pri Prešove ho aj pochovali. Našu vďačnú spomienku umocňuje aj to, že v tomto roku 3. februára uplynulo 160 rokov od narodenia Jonáša Záborského. Pohľad na jeho literárne dielo a odkaz chce nám priblížiť i jeho význam a byť skromným holdom úprimnej úcty jeho záslužnej priekopníckej práci.

Literárna žatva J. Záborského je až neuveriteľne veľmi rozsiahla a bohatá. Básnickú prax predstavujú hlavne jeho Ódy na Slovakù, Na Kollára, Na Šafárika, Na Hollého a i. Ďalej sú to jeho Bájky (Levoča 1840), a zbierka vlasteneckých ód, epigramov a reči Žehry (Viedeň 1852). V poézii sa zameriaval na metódy a formy klasistickej tvorby. V dramatických prácach snažil sa čerpať najmä z bohatých historických námetov (Odboj zadunajských Slovákov, Lžidimitriády, Huňadovci, Dóža a iné), alebo usiloval o vtipné scénky servírované s hojnou dávkou didaktičnosti (Korheľ a ožran, Cudzoložník, Pytač a i.), preto jeho dramatické práce postrádali účinnú sviežosť, pôsobivosť a okrem niektorých (napr. Najdúch) neboli spracované pre javisko. Treba však u nich kladne vyzdvihnúť i motív sociálny, ktorí sa veľmi zrejme uplatnil najmä v hre Jánošíkova večera (1870), o ktorej český literárny historik Albert Pražák napísal: „vyvodil z Jánošíkovho života a tragického konca záver, že Slováci sa musia spoliehať na seba a že si musia sami pomôcť vysekať sa z dobovej poroby jánošíkovskou statočnou valaškou a postaviť násilie proti násiliu." (Dejiny slov. literatúry, Praha 1950, str. 350.)

V próze najhlbšie zakotvil najmä v prácach: Panslavistický farár, Hlovík medzi vzbúreným ľudom a hlavne vo veľmi zdarilej črte Dva dni v Chujave. Tieto a najmä Dva dni v Chujave nás najviac zbližujú s jeho úprimným zmýšľaním, z ktorého nemožno vylúčiť ani pokrokovosť, ani priebojnú revolučnosť a mnoho iných vzácnych momentov. Tie možno len dnes plne pochopiť, lebo prechádzajú z predvídaného sna o spravodlivosti a jednote k dnešnej potešiteľnej skutočnosti.

Práve na týchto momentoch zo Záborského knihy Dva dni v Chujave si môžeme najlepšie overiť, čo znamenal Záborský v našej literatúre a v boji nášho ľudu za zvrhnutie vykorisťovateľského a ubíjajúceho živlu feudálnej spoločnosti.

V Záborskom možno poznať predovšetkým odhaľovateľa kočujúcej spravodlivosti, ako sám nazval nespravodlivú džentrícko-malomeštiacku a rozpadávajúcu sa feudálnu justíciu zotročovateľov nášho drobného ľudu. Slová odhaľujúce nepriateľov ľudu, jeho vydieračov a vykorisťovateľov vkladá Záborský najviac do úst svojich prostých postáv. Tak napr. po vynesení panskej pokuty pre nedodržiavanie povinnosti prostý dedinský rychtár Hučko, uvedomiac si, že niet iného východiska, zmieri sa s pokutou, nezmieruje sa však s panskou nespravodlivosťou: „Ba veru zaplatíte! I zbijú ťa a ani plakať ti nedajú. Počuli ste to lživé osvedčenie tej priepasti nespravodlivosti. Vždy tvrdí len svoje, že štrof platí gmina. Kto je tá gmina?" Najcharakteristickejšie to zaznieva v závere 2. kapitoly z úst rozhorčených sedliakov: „Ó, časy! Ó. spravodlivosť!" Gmina — slovo pohrdania a opovrhnutia — to bol pohrdavý oslovovací prívlastok nášho pracujúceho ľudu v zmýšľaní a vyjadrovaní sa „urodzenej" šľachty, zemianstva a ostatnej „panskej" spoločnosti. Záborský predstavuje ju vo svetle zmýšľania týchto nízkych typov a charakterov. Nezabúda odkrývať príčiny chudoby a ujarmenia ľudu. Ukazuje verne aj revolučnú odhodlanosť nášho človeka, ktorá povzbudzuje k boju za posvätné práva slobody a spravodlivosti.

Práve do úst sedliaka Kožucha, jedného z odsúdených, vkladá slová pevného odhodlania: „Nech ma vešajú, keď som si to zaslúžil. Nebudem ja prvý visieť za pravdu!" Mohli by sme uviesť celý rad podobných momentov, ktoré predstavujú náš ľud v podaní J. Záborského s charakterom správne a výrazne vystihnutým.

(Dokončenie v bud. čísle.)

V tomto roku uplynie

975 rokov od smrti sv. Vojtecha, pražského biskupa v rokoch 982—994 — **600 rokov** od posvätenia kláštornej stavby Na Slovanoch v Prahe, v ktorej sa z vôle Karla IV. mali sústrediť slovanskí benediktíni a pracovať na odstránení rozkolu medzi východnou a západnou cirkvou — **520 rokov** od narodenia talianskeho maliara, sochára, architekta a vedca Leonarda da Vinci — **260 rokov** od narodenia Hugolína Gavloviča, autora Valašskej školy — mravov stodoly — **200 rokov** od známeho sčítania ľudu, z ktorého vieme, že v roku 1772 mala Bratislava 28 737, Košice 6 367 a Prešov 5 743 obyvateľov — **175 rokov** od narodenia biskupa dr. Štefana Moysesa, horlivého propagátora cyrilometodskej myšlienky — **150 rokov** od vydania knihy Jozefa Dobrovského Základy jazyka staroslovienskeho, ktorá je prvým vedeckým obrazom gramatického systému staroslovienčiny — **140 rokov** od narodenia ruského zberateľa, popularizátora a mecenáša výtvarného umenia Pavla Michajloviča Treťjakova — **125 rokov** od štvrtej schôdze literárneho spolku Tatrín, na ktorej bola štúrovská slovenčina prijatá za spisovný jazyk Slovákov — **100 rokov** od založenia najstaršej priemyselnej školy na Slovensku v Košiciach — **90 rokov** od narodenia ruského skladateľa Igora Stravinského — **85 rokov** od vydania prprvej učebnice esperanta vo Varšave (v ruštine), ktorú zostavil dr. L. Zamerhof — **65 rokov** od otvorenia národného múzea v Martine — **60 rokov** od postavenia pomníka sv. Václava na Václavskom námestí v Prahe — **50 rokov** od založenia gymnázia v Michalovciach — **25 rokov** od nájdenia asi dvetisíc rokov starých rukopisov v Kumrane, 12 km od Jericha, ktoré majú veľký význam pre bádanie judaizmu a kresťanstva — **10 rokov** od otvorenia druhého vatikánskeho koncilu — **5 rokov** od vydania encykliky Pavla VI. o sociálnej otázke Populorum progressio, t. j. Pokrok národov.

● DROBNÉ OZNAMY ●

SSV V TRNAVE oznamuje záujemcom o katechetickú pomôcku „Pracovný zošit", že aj táto príručka je na sklade a duchovní správcovia si ju môžu v SSV objednať. Cena jedného zošita je 3 Kčs.

●

STRUČNÚ gréckokatolícku liturgiku ako doplnok k Učebnici katolíckeho náboženstva, vydá v tomto roku Spolok sv. Vojtecha v Trnave v CN Bratislava.

●

SPRÁVY pre naše časopisy posielajte dvojmo. Nech sú čerstvé, stručné a nech obsahujú podstatné údaje. (Vec, miesto a čas.) Ak svoju správu z jednotlivých farností chcete doplniť snímkovou dokumentáciou a tú nemôžete rýchlo zabezpečiť, pošlite najprv správu. Snímka môže byť vhodným doplnkom v nasledujúcom čísle ako reminiscencia.

●

KTO BY MAL a mohol poskytnúť redakcii nášho časopisu 1. a 9. číslo Slova z roku 1970 — boli by sme mu za to veľmi vďační.

●

UZÁVIERKA tohto čísla skončila dňa 15. mája t. r. Autorom titulnej kresby slovanských apoštolov sv. Cyrila a Metoda je akad. maliar Mikuláš Klimčák.

●

LITURGIA sv. Jána Zlatoústeho, ktorú mal na sklade najd. Gr.-kat. Ordinariát v Prešove, je rozobraná a ďalším objednávkam nemožno vyhovieť.

slovo

Mesačník gréckokatolíkov v ČSSR. Redakcia Košice, Moysesova 50. Administrácia Prešov, ul. SRR č. 8. Vydáva Spolok sv. Vojtecha, Trnava v CN Bratislava. Rediguje redakčná rada. Vedúci a zodpovedný redaktor dr. Emil Korba.

Uzávierka 6 týždňov pred vydaním čísla. Neobjednané rukopisy nevraciame a nehonorujeme.

Povolené SÚTI 245/69 — sekr. z 20. VI. 1969.

Tlačia Dukelské tlačiarne, n. p., Prešov.

Rozširuje Poštová novinová služba. Objednávky do zahraničia prijíma Ústredná expedícia tlače, Bratislava, Gottwaldovo nám. 48. Cena jednotlivého výtlačku 2 Kčs.

kultúrne rozhľady

V HLAVNOM MESTE NDR, BERLÍNE, otvorili 19. mája t. r. výstavu výtvarného diela našim čitateľom veľmi dobre známeho umelca, akad. maliara Mikuláša Klimčáka. Vernisáže v Berlíne sa osobne zúčastnil aj majster Klimčák.

V NOVÝCH ZÁMKOCH otvorili v apríli t. r. vo výstavných priestoroch miestneho Okresného múzea výstavu „Anton Bernolák — život a dielo." Výstava informuje našu verejnosť o činnosti a význame tohto nášho významného osvietenca a národného buditeľa.

V JUHOSLÁVII režisér Alexander Petrovič nakrúca film podľa Bulgakovho románu Majster a Margarita.

LEGENDÁRNY A HISTORICKÝ BABYLON je názov knihy V. A. Beljackeho, ktorá v nedávnych dňoch vyšla v Moskve a v ktorej sa autor zapodieval politickou, sociálno-hospodárskou, kultúrnou a náboženskou situáciou v Babylone v VII. a VI. st. pred Kr.

SÚPIS HNUTEĽNÝCH PAMIATOK Stredoslovenského kraja vyšiel v Banskej Bystrici z podnetu Slovenského ústavu pamiatkovej starostlivosti a ochrany prírody v Bratislave.

MELODIA v Sovietskom zväze je najväčším vydavateľstvom na svete, ktoré vyrába gramofónové platne. V jeho štyroch strediskách — v Moskve, Leningrade, Rige a Taškente — nahrávajú ročne vyše 1200 rôznych gramoplatní, ktoré okrem domáceho trhu vyvážajú do 68 krajín sveta.

Z CHRÁMU SV. ŽOFIE V KYJEVE, ktorý bol založený v roku 1037, pochádza súbor 52 farebných a čiernobielych reprodukcií mozaík a fresiek. Album vydalo kyjevské nakladateľstvo Mystectvo za redakcie I. F. Tocka.

LENINGRADSKÁ ERMITÁŽ, svetoznáma galéria drahocenných zbierok malieb a sôch, v tomto roku jubiluje. Jej brány sa pre návštevníkov otvorili práve pred 120 rokmi. Najprudší rozvoj zaznamenáva v súčasnom období. Jej terajšie fondy sa odhadujú na takmer dva a pol milióna umeleckých diel. Ročne si Ermitáž prezrie vyše tri milióny návštevníkov.

NAKLADATEĽSTVO ALBATROS spolu so slovenským vydavateľstvom Mladé letá pripravilo v rámci Medzinárodného roku knihy 1972 rozsiahlu putovnú výstavu: Knihy všetkým — najkrajšie deťom.

VEĽKÚ CENU na medzinárodnom veľtrhu detskej knihy v Bologni získala kniha nakladateľstva Artia v Prahe pod názvom Sbírka slovanských pohádek s ilustráciami M. Želibskej.

K 400. VÝROČIU SMRTI geniálneho poľského humanistického lyrika Mikuláša Reja vydalo vratislavské nakladateľstvo Ossolineum zborník o jeho živote a diele.

V LIPSKU vydali ako reprint hľadané štandardné dielo F. F. Fortunatova, „Lekciji po fonetike staroslovjanskogo jazyka".

ŽIVOT JÁNA KEPLERA a jeho vedecký prínos hodnotí vo svojej novej knihe J. A. Belyj. Štúdia pod názvom Jogann Kepler vyšla v moskovskom nakladateľstve Nauka.

V DÁNSKU vyšla kniha „Tjekkisk Grammatik" — Česká gramatika od E. Westh Neuhardovej. Vydanie knihy hodnotia ako veľký dar slavistom, ktorý bude užitočný nielen v Dánsku, ale aj v iných krajinách.

V MAĎARSKOM KATOL. MESAČNÍKU VIGÍLIA (č. 4, ročník 1972, str. 247—256) píše literárny historik a kritik R. Szalatnai o našom najväčšom básnikovi Hviezdoslavovi. R. Szalatnai v spomenutom príspevku veľmi kladne hodnotí význam nášho básnika a pripomína niektoré menej známe skutočnosti, ktoré sa týkajú jeho života i diela. Zdôrazňuje Hviezdoslavovu lásku k maďarskému básnikovi J. Aranymu. S knihou veršov tohto básnika zomrel a iba násilne ju museli vybrať zo zmeravetých básnikových rúk. Upozorňuje, že Hviezdoslav napísal viac ako sto maďarských básní. R. Szalatnai, odvolávajúc sa na tvrdenie dolnokubínskeho archivára D. Rexu, uvádza, že Hviezdoslav posielal svoje maďarské verše budapeštianskemu časopisu Főrárosi Lapok, odkiaľ dostal urážajúcu odpoveď: „Z Oravy nečakáme lýru, ale bryndzu" — to podľa cit. autora urobilo z Országha Hviezdoslava.

Vysoko oceňuje Hviezdoslavovu prekladateľskú činnosť a pripomína, že bol odberateľom pokrokovo orientovaných maďarských literárnych časopisov Nyugat a Világ, do ktorých prispieval i básnik Ady. Keď spomína Hviezdoslavovo členstvo v Kisfaludyho spoločnosti, (vtedy to bolo najvyššie literárne uznanie!) nezabúda pripomenúť, že Hviezdoslav toto vyznamenanie považoval za neporovnateľné s utláčaním Slovákov. Prijal ho na naliehanie básnika Andora Kozmu a pod podmienkou, že budú považovať tento akt za prvý krok uznania slovenskej literatúry maďarskou spoločnosťou. Nie je tomu dávno, čo sme spomínali 50. výročie smrti najväčšieho barda slovenskej poézie. I táto skromná spomienka chce byť vďačným výrazom úcty k životu a dielu nášho literárneho klasika, ktorého s úprimným uznaním hodnotia i v ostatných priateľských štátoch.

Š. U.